

1

Láthatár

Ötszáz középiskolás
sportmegmérettetése

5

Láthatár

Középpontban Márton Áron
öröksége –
Ozsváth Judit írása

10

Láthatár

Istenélmények nyomában –
Csinta Samu írása

18

Láthatár

Egyéves tehetségtámogatás
magyar fiataloknak a
Tépleton-programmal –
Kerekes Edit írása

19

Térkép

Olvasási szokások vizsgálata
a kolozsvári János Zsigmond
Unitárius Kollégiumban –
Bucur Tünde Csilla írása

22

Pályáz(z)atok

23

Hivatalos

2

Tanterem

„Mindennapi mozgásunkat add meg
nekünk ma” –
Kiss Judit beszélgetése
Bogdán Emese csíkszeredai tornatanárral

11

Szülői szemmel

Előttünk a cél. És mögötte? –
Albert Antal Orsolya írása

16

Diákszemmel

„A matematika igazából számolás,
csak a felnőttek így nevezik” –
a gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály
Általános Iskola step by step módszerű
előkészítőseinek véleménye

8

Láthatár

Beilleszkedési
és tanulási nehézségek –
Baricz-Tamás Imola írása

14

Lélekjelenlét

Együtt élni a megváltozott valósággal,
avagy a szörny megszeldítése –
Kerekes Edit írása

21

Magánterület

Képmutató! –
Jakabffy Tamás írása

12.

Állatfarm Boulevard Csíkszeredában

2015
10.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2015. OKTÓBER • 10. SZÁM

Fotó • Mihály László

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg a
Magyar Közoktatást
a 2015–2016-os tanévre**

INDUL!
**Irodalmi pályázat
a Cimborá olvasóinak**

Két év szünet után ismét útjára indul Ti írtatok rovatunk, amelybe kíváncsian várjuk irodalmi próbálkozásaitokat. Emellett meghirdetjük háromfordulós irodalmi pályázatunkat, amelynek fődíja részvétel a 2016-os Kreatúra táborban (az eddigi táborokból ízelítőt találtok a Kreatúra Facebook-oldalán).

Első forduló választható témái:

1. Valós, felkutatható, közismert vagy kevésbé feltűnő helyhez kötött, szabadon választott műfajban írni fiktit, kitalált történetet (fotót is várunk a helyről!).
2. Írjatok verset az alábbi, társadalmat kritizáló graffiti kapcsán!
A legjobb alkotások megjelennek a Ti írtatok rovatban.

Beküldési határidő: 2015. november 20.
E-mail-cím: jakab.hanga@gmail.com vagy cimboramail@gmail.com

A második és harmadik forduló kiírását a decemberi, valamint a februári Cimborában közöljük.

Írásra fel, várjuk alkotásaitokat!

Cimborá

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://www.comunitas.ro/interaktiv/kozoktatasi/webcimen>.

Megrendeléseiket az mko@comunitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Comunitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Comunitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia • Felelős kiadó: Lakatos András
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@comunitas.ro
Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Comunitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Erdélyi Magyar Középiskolás Sportolimpia Kolozsváron

Ötszáz középiskolás sportmegmérettetése

Első ízben szerveznek Erdélyi Magyar Középiskolás Sportolimpiát, amelynek fővédnöke Károlyi Béla világhírű tornaedző. A rendezvényt a tervek szerint 500 magyar diák részvételével tartották a kincses városban október 16 és 19. között. „A társadalom, amelyben élünk, nemcsak ma fontos. Nekünk tennünk kell azért, hogy gyermekeink, unokáink is egészséges társadalomba szülessenek bele. A mi feladatunk a stafétát úgy átadni, hogy az erdélyi magyar közösség évek múltán se feledje: csakis ép testben ép a lélek” – hangzott el az I. Erdélyi Magyar Középiskolás Sportolimpia sajtótájékoztatóján, október 6-án. A kolozsvári Babeş parkban Bodor László, az RMDSZ programokért felelős ügyvezető alelnöke, Grabán Zsolt főszervező, Bogdán László, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Testnevelés és Sport Karának dékánja és Kákes Loránd szakmai vezető, testnevelő tanár tájékoztatta a rendezvény előkészületeiről a sajtó képviselőit.

Tehetséges diákok támogatása

„Az RMDSZ a politikai képviseleten túl mindig is hangsúlyosan foglalkozott a társadalmi kérdésekkel, amely fejéhez hozzátartozik a sport népszerűsítése, az erdélyi magyar gyermekek egészséges életmódra való nevelése, a tehetséges diákok támogatása, a pedagógusok közötti együttműködés közvetlenebbé tétele is. Tíz évvel ezelőtt, az első Erdélyi Kupa szervezésekor ezen értékek nyomatékosítására vállalkoztunk, és tesszük ezt ma is, akkor, amikor az I. Erdélyi Magyar Középiskolás Sportolimpia előkészületei már javában zajlanak” – hangsúlyozta Bodor László ügyvezető alelnök, rámutatva: a szövetség feladatának tekinti tehát a fenntartható fejlődés megalapozását, az egészséges erdélyi magyar társadalom átörökítését.

A torna főszervezője, Grabán Zsolt elmondta, az I. Erdélyi Magyar Középiskolás Sportolimpiának szintén célja a hagyományteremtés, több tekintetben is támaszkodik az Erdélyi Kupa tapasztalataira. „Tíz év alatt a rendezvény túlnőtte eredetileg meghatározott kereteit, ezért volt szükség valami újra, de mégis hasonlóra. Céljaink között továbbra is előkelő helyen szerepel a fiatalok egészséges életmódra való nevelése, de teszünk azért is, hogy a diákok megkedveljék a rendszeres mozgást, lássák az aktív életmód előnyeit, tudatosítsák ennek hasznát” – fogalmazott. Kiemelte: a testnevelő tanárok megszólítása a továbbiakban is fontos az RMDSZ számára, hiszen ők azok, akik alakítják, irányítják és befolyásolják a gyermekek sporthoz és tornához való viszonyát. Bogdán László, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Testnevelés és Sport Karának dékánja a sportolimpia partnerintézményének képviseletében üdvözölte a kezdeményezést. Felszólalásában elmondta, az egyetem a rendezvény kiemelt támogatója, a felújított Babeş park (Iuliu Hațieganu Sportpark) pedig méltó helyszíne lesz a középiskolás tornának. „Közel ötszáz sportoló középiskolást várunk Kolozsvárra. Az október 16–19. közötti időszakban 5 sportágban, összesen 16 versenyszámban mérkőznek meg

27 erdélyi magyar középiskola diákjai” – részletezte Kákes Loránd szakmai vezető, hozzátéve: a szervezők az eredeti olimpiai eszmék szellemében szervezik meg a tornát.

Károlyi Béla
a rendezvény fővédnöke

A sportolimpia fővédnöke Károlyi Béla, a kolozsvári származású, Amerikai Egyesült Államokban élő világhírű tornaedző, az USA nemzeti tornacsapatának vezetője. Személyes sikerei közé tartozik a Nadia Comăneci is sorai közt tudó román női tornacsapat olimpiai győzelme, a Mary Lou Rettont magába foglaló amerikai női tornacsapat edzése és vezetése. Károlyi Béla 1942 szeptember 13-án született Kolozsváron. Az 1960-as évek végén és a 70-es évek elején tornaedzőként dolgozott Oneşti városban (akkor Gheorghe Gheorghiu-Dej-nek nevezték, itt született Nadia Comăneci többszörös olimpiai, világ- és Európa-bajnok). 1974-ben lett feleségével, Mártával a román tornászlanyság nemzeti válogatottjának edzője. 1976-ban a csapatával ezüstérmet szerzett a montreali olimpián, de tanítványa, Nadia Comăneci egyéniben három aranyérmet is szerzett, ugyanakkor azóta is egyedülként ő érte el a maximális 10 pontot gerendaszámban az előadására. Ezután Károlyi Béla és neje sikert sikerre halmozott csapatával. 1981-ben kiköltözött az Amerikai Egyesült Államokba, majd 1984-ben már ennek az ország csapatának színében jelentek meg az olimpián. Az 1996-os atlantai olimpia után lemondott az edzői posztról, de feleségével nem vonultak teljesen vissza, azonban a későbbiekben visszatértek. Neje lett az amerikai válogatott tréneré.

Összefoglaló

Beszélgetés Bogdán Emese csíkszeredai tornatanárral

„Mindennapi mozgásunkat add meg nekünk ma”

– A túlzott okostelefon-használat káros hatásairól sokat beszélünk manapság, arról azonban kevesebb szó esik, hogy következményeként már tinédzserkorban kialakulhat púposság. Az amerikai szakemberek szerint egyre gyakoribb, hogy a fiataloknál hátgerincferdülés figyelhető meg, a deformálódás sok esetben amiatt alakul ki, hogy a gyerekek naponta több órán keresztül telefonok, táblagépek fölött görnyednek.

• **Bogdán Emese:** „Minden óra anyagában speciális gyakorlatokat kell alkalmazni a civilizációs ártalmak kivédésére.”

*Te tapasztalod ezt testnevelői munkád során? Mit gondolsz, mivel lehetne el-
lensúlyozni ennek kialakulását?*

– Mosolyognom kell, hogy a médiában szabad nevén nevezni a jelenséget, esetünkben a púpot, közben a tanárnak ilyen formában nem ajánlatos használni a szót. Ugyanis többször megtörtént, hogy a nevén nevezett elégtelenségek vagy rendellenességek miatt a szülők feljelentést tettek a tanár ellen. Csak azt mondhatjuk maximális óvatossággal, hogy rossz

a gyerek tartása még akkor is, ha már púpos, és ez látványosan szembeötlő. A túlzott óvatosság (pl. nem kövér, csak túlsúlyos), az, hogy nem nevezük nevén, hanem inkább átnevezzük a dolgokat, azt eredményezi, hogy nem nézünk szembe a problémával eléggé, vagy felületesen kezeljük. Így nem kap akkora jelentőséget, hogy komolyan odafigyeljünk rá. A statisztikai mutatók arról tanúskodnak, hogy az utóbbi években megötszörözödtek a gyermekek gerincbetegségei. Az iskolás korosztály 40 százaléka valamilyen fizikai elégtelenségben szenved, melyet civilizációs ártalomként kezelünk. A divatos tabletek, amelyek a leggyakoribb alkalmi ajándékozás tárgyai, nagyon vonzóak, rengeteg játéklehetőséget biztosítanak a virtuális térben, ami idővel függőséget is eredményez. Úton-útfélen használják a gyerekek a népszerű kütyüket. A parkban séta közben, az utcán, sokszor a zebrán is, de akár más tevékenységek vagy beszélgetés közben. És ezek kikapcsolják a gyereket a normális világából. A gyakori használat ugyanakkor természetesen a gerinc deformálódásához vezet. A fej egysíkú tartása a nyakcsigolyákat is egyoldalúan terheli, ennek következménye aztán a ferdülések mellett a rendszeresen visszatérő fejfájás, szédülés, illetve romló agytörzsi tevékenység. A gerinc háti szakasza sem képes ellenállni a hosszantartó egyoldalú terhelésnek, az izmok elfáradnak, megnyúlnak, ki-
hangsúlyozva a helytelen tartást.

– A testnevelőre így módon egyre nagyobb szerep hárul a fizikai problémák korai felmérésében, és a megelőzésében...

– Fő célunk az egészség megőrzése, és ennek érdekében minden óra anyagában speciális gyakorlatokat kell alkalmazni a civilizációs ártalmak kivédésére. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a hátizmokra és a prevenció gyakorlatokra az óra megfelelő részében.

Ki kell alakítani a gyerekekben a helyes tartás érzetét. Tudatosítani kell bennük a táblagéphasználat káros hatását, ugyanakkor helyes használatát. A kézben tartott kütyük használatakor fokozott figyelmet kell fordítani a helyes testtartásra. Azt, hogy húzzuk ki magunkat, tartsuk egyenesen a fejünket, mindkét fülünk maradjon a váll fölött, 20 percenként álljunk fel, tegyük le a táblagépet a kezünkbe. Nyújtózkodjunk egy nagyot, körözzük a vállakat előre-hátra, óvatosan mozgassuk meg a nyak izmait, lélegezzünk mélyet, s járjunk egyet, hogy javuljon a szervezet vérrellátása.

„Ki kellene dolgozni iskolánként egy általános prevencióstervet a civilizációs ártalmakra, ahol a tanári összefogás, együttműködés, a szülők felvilágosítása meghozná az eredményt. A régi rendszerben alkalmazott és agyonkritizált kötelező nagyszüneti 10 perces torna is nagyon jól jönne.”

– A képernyők erős vonzereje nyilván nem semlegesíthető, nem iktatható ki a gyerekek életéből, de valamennyire talán szabályozható lenne. Mit tehet a pedagógus, az osztályfőnök az iskolában, hogy valamennyire mozgásra ösztönözze a gyerekeket, rávegye őket arra, hogy valamivel kevesebbet képernyőzzenek, és többet mozogjanak?

– A legutóbbi szűrőpróbás felmérés egy nagy létszámú iskolában azt mutatja, hogy az elsősök még nem hordanak magukkal okostelefont, másodikban már az osztály felének

van, harmadik-negyedikben szinte mindenkinek, de 24-ből csak 13 viszi magával az iskolába. A nagyobb osztályokban mindenkinek van, hiszen státuszszimbólum a jelenléte. Tény, hogy szabad idejük túlnyomó részét ez foglalja le. Gondolkozzunk el azon, mennyi sikerélményt nyújtanak a tabletekre, feltöltött játékok, és ezzel szemben az iskolában mennyi kudarcot él meg a gyerek. Milyen megfeszített munkának, stressznek, eredménykényszernek van kitéve naponta a tanulás folyamatában? És hogy mit tehet a pedagógus, az osztályfőnök? Íme néhány javaslat: ki kellene dolgozni iskolánként egy általános prevencióstervet a civilizációs ártalmakra, ahol a tanári összefogás, együttműködés, a szülők felvilágosítása meghozná az eredményt. A régi rendszerben alkalmazott és agyonkritizált kötelező nagyszüneti 10 perces torna is nagyon jól jönne. Az iskolaudvart át lehetne alakítani, alkalmassá tenni sokoldalú játékos tevékenységekre. A sportpályák mellett a (balesetmentes) akadálypályák jelenléte, a sok színnel be rajzolt ugrókockák az aszfalton, vagy akár olyan helyek kialakítása, ahol lehet ugrópárgázni vagy fallabdát játszani bármikor. Be kell vonzani őket a könnyű, sikerélményt adó mozgásos játékokra. Az iskolán kívül szervezett kirándulásokra hegyi túrákra vagy biciklitúrákra meg kellene hívni a szülőket is, arra ösztönözve őket, hogy minél több időt töltsön a család a természetben. Családi krosszokat kellene szervezni, mint Nyugaton, ahol „fut a család” felhívással egészséges közös tevékenységre ösztönzik a szülőket, gyereket egyaránt.

– Visszatérve a testtartáshoz: Amerikában „text-neck”-nek, vagyis „szövegnyaknak” nevezték a jelenséget, ami egyenesen az „okostelefonpúpot” eredményezheti. Milyen gyakorlatokat iktathat be a testnevelő a tornaórába, amivel kifejezetten ezt a káros hatást lehet el-elcsúsztatni?

– A „text-neck” (szövegnyak) jelenség nálunk még nem annyira elterjedt, mint Amerikában, ahol már tömeges méreteket öltött, és népbetegséggént emlegetik, akárcsak nálunk a lúdtalpat, de nem árt óvatosnak lenni, időben fellépni ellene, hiszen a kísérleti statisztika adatai riasztóak. Kenneth Hansraj New York-i sebész

egy számítógépes programot használva arra a következtetésre jutott, hogy a koponya által kifejtett terhelés normális állapotban (testtartásban)

• „Okostelefonpúp”. Az ismétlődő nyomás folyamatosan terheli a hátgerincet

4,5–5,4 kg-ot tesz ki átlagosan, ám a fej előrebeccentésével 15 foknál ez már 12 kg-os terhelést jelent, míg 60 fokos előrehajlásnál 27 kg-nak megfelelő terhelés nehezedik a nyakcsigolyákra. A napi egy óra vagy hosszabb táblagéphasználat alatt az ismétlődő nyomás folyamatosan terheli a gerincet, amely a csigolyák kopását, sérvesedést, torzulást idéz elő. A nyugati szakemberek már éveken keresztül kongatták a vészharangot az elektronikus eszközök használatának káros hatásait illetően, már akkor felfigyeltek a nyaki és háttályéki elváltozásokra mind a fiatal, mind a felnőtt korosztályoknál. Hadd említsük meg Kártyikné Benke Etká jogoktató, az Etkajóga magyarországi képviselőjének azt a 15–20 évvel ezelőtti mondását is, hogy „tedd helyére a fejedet!” Ő már akkor látta, hogy a sok ülés elrontja a nyakat-hátat. Érdemes azonban felhívni a figyelmet a járulékos következményekre is: az agy oxigénhiányára, a tüdőkapacitás csökkenésére, emésztési zavarokra, kóros fejfájásra, s még szó sem esett a halláskárosodásokról, amelyek gyakorisága számszerűen megnövekedett a rengeteg mobiltelefonálás miatt. Hogy mit tehetünk az iskolában, és a tornaórán mi a leghatásosabb?

Az, ami az általános iskolák nagy részében megtörtént már: az elektronikus kütyük használatát betiltották az iskola területén, s ezt a szülőkkal belső

rendszabályként alá is írták. Így tiszta sor, a gyerek viheti, hogy szükség esetén nála legyen, de nem használhatja az iskolában. Tehát ez már egy jó lépés. A tornaórán a gyerekek meg kell érezni a helyes állás, járás, ülés, tartás fogalmát. Ki kell alakítani az ezekhez a testtartásokhoz szükséges izomérzetet, testkontrollt, ami bármennyire is furcsán hangzik, már kicsi osztályokban rövid idő alatt realizálható, ha következetesen rádolgozunk, és különböző speciális gyakorlatokkal, koncentrációval figyelmüket testükre irányítjuk. Házi feladatot lehet hagyni testnevelésből is, még ha mosolygunk is rajta. Gyakorlatgyűjtést és ezek bemutatását órán, kocogást, talajtorna-gyakorlatokat bemutatni egyéni kötésben, zsonglörködést vagy bármi mást, amit a gyerek egyénileg kidolgoz. Mert akkor egy kis jegyemelés kedvéért szükségessé válik az otthoni gyakorlás, tornázás.

– Az iskolában – főleg 9–12. osztályban – nagyon kevés a tornaóra, sőt a nagyobbacska lányok sokszor ki is kerülnek a tornázást menstruációs periódusra hivatkozva. A gyerekek programja túlszűfolt, a kamaszok reggel 8-tól délután 3-ig ülnek a padban, és hetente egy-két

órán keresztül tornásznak csupán az iskolában. Mit javasolsz a szülőknek, milyen mozgásformát válasszanak a gyerekek iskolán kívül, ami a leginkább ellensúlyozhatja az ülő életmódot?

– Érdekes jelenség, hogy a gimnasztika gyakorlatanyaga egyre inkább az ülésben végezhető gyakorlatokra fő-

„Az iskolaudvart át lehetne alakítani, alkalmassá tenni sokoldalú játékos tevékenységekre. A sportpályák mellett a (balesetmentes) akadálypályák jelenléte, a sok színnel berajzolt ugrókockák az aszfalton vagy akár olyan helyek kialakítása, ahol lehet ugróspárgázni vagy fallabdát játszani bármikor. Be kell vonzani őket a könnyű, sikerélményt adó mozgásos játékokra.”

kuszál: nem véletlenül, hiszen generációkat ültetett le a civilizációs életforma. Mondhatjuk azt is, hogy „gipszbe tették az emberiséget”. A pubertáskorosztálynak lenne a legtöbb szüksége a sokoldalú mozgásfoglalkoztatásra, hiszen a robbanásszerű hosszanti növekedés hatására az izom- és keringési rendszernek, a szerveknek komoly átállásra van szükségük, ezeket pedig megfelelő táplálkozással és mozgással lehet karbantartani. Ezzel szemben a minisztérium heti 1 testnevelésórát ír elő a középiskoláknak, s csak az igazgatók jóindulata vagy valamilyen opciós tevékenység bevezetése nyithat kiskaput a heti 2 testnevelésórának. Nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk diszkriminálásnak is ezt figyelmen kívül hagyást, és érdemes lenne utána menni érte tanárnak, diáknak, szülőknek kézen fogva. Ami a diáklányok vonakodását illeti a menzeszes periódusban, tudatosítani kellene bennük, hogy a havi vérzés természetes állapot, nem pedig betegség. Az esetleges görcsök jelentkezését is ki lehet küszöbölni jógyakorlatokkal, hasi légzéssel. Hogy a mozgás segít, és nyugodtan lehet dolgozni csökkentett ütemben. A kimaradás az óráról

ilyen alkalommal a későbbi felnőtt időszakokra is kihat, és elmehet addig, hogy ágyba kényszerül a nő erre a periódusra, mert így szoktatja magát. Serdülőkorban minden mozgásfoglalkozás jól jön. A kocogástól a görizésig, a bicajozástól a csapatsportokig, fitneszedzéseig bármi, csak mozognak. Mert így a rendszeres mozgás életelemükké, szokássá válik, és akkor minden jóra fordul, mint a mesében.

– Az iskolába járás ugyanakkor szó szerint fizikai terhet is ró a gyerekekre: már az elemisták is sok esetben nehéz iskolatáskákat cipelnek. Hogyan viselje a gyerek ahhoz, hogy ne alakuljon ki nála a rossz tartás?

– A táskát ma már a szülő viszi, mikor a kocsiból kiszáll vagy beül. Általános jelenség, hogy kocsival hordják a gyereket az iskolába, így a táska is csak apu vállát húzza. Ott, ahol ez nem így van, a sláger ugyanaz, mint 20 évvel ezelőtt, hogy „de nehéz az iskolatáska”, és semmilyen reform nem akar könnyíteni rajta. A nyugati iskolarendszerekben jórészt kiküszöbölődött ez a probléma, hiszen ott az iskolában megoldják a házi feladatot, és minden tanszer ott marad, nem kell semmit cipelni, a táska fölöslegessé vált – de mi még ettől távol állunk. Sajnos a táskát is, mint a cipőt a szülők a divatirányzatoknak megfelelően vásárolják márkák szerint. Előfordul, hogy már üresen is 1,5 kg, amihez hozzájön a csomó könyv, füzet, sportfelszerelés, tízórai, víz, rajzfelszerelés, mindenféle szerelés. A felmérések azt mutatják, hogy elemiben 4-6, esetleg 7 kg a táska, a felsősöknél 6-10 kilóig is elmehet az órarend függvényében. Amerikai és magyarországi ortopédkutatók szerint a gyerek testsúlyának 10 százalékát hordhatja a hátán. A jó táska pedig könnyű, kényelmes, de kemény tartású, igazodik a háthoz, deréknál pánttal rögzített vállpántjai bélelték, nem hagynak nyomot a vállon – ilyen formában még hasznos is a cipelése, kondiban tartja a gyereket. Ha viszont úgy indul az iskolába, hogy nehéz a táska, a nehézségérzet áttevődik az agyában minden tevékenységre, ami az iskolában zajlik. Áttételesen: ha indulásból nehéz a táska, nehéz az iskola is.

– Ide kapcsolódik a testnevelés és mozgás lelki vonatkozása is. Mi a konkrétan észlelhető hátránya a gyerekek

lelki életében, ha keveset mozog, és mi az előnye, ha sportol? Az ép testben ép lélek – mens sana in corpore sano – elválaszthatatlanságát hogyan lehet tudatosítani a gyerekekben még idejében?

– A mozgás mennyisége személyhez kötött, vannak kisebb mozgásigényű és örökmozgó gyerekek. Aki úgy szokja meg gyerekkorában, hogy nem mozog (és ennek számos oka lehet, például az is, hogy gátlásossága miatt kinevetik az órán vagy a tanár nem figyel rá, s elkönnyvelli ügyetlennek, ő meg elkedvetlenedik), az felnőttkorában sem lesz a fitnesztermek, sportpályák látogatója, és magában lezárja a mozgás örömeit. Egészségügyi állapot is eszerint alakul majd. Aki viszont gyerekkorában megszokja a rendszeres mozgást, edzésre jár akár sportolóként, akár csak hobbi formájában, életelemévé válik a mozgás. Felnőttkorában is olyan lesz a életvitel, és csak így fogja jól érezni magát a harmonikus testre, az egészséges életre. Mindez persze a gyógyszeripar

„Az »ép testben ép lélek« örökzöld mondást, szállóigét (amit manapság humorosan úgy mondanak, hogy ép testben épp hogy élek) a jó öreg Juvenalis már Krisztus előtt 27-ben így fogalmazta meg: imádkozni csak azért érdemes hogy ép testben ép lélek lakozzék.”

rovására. Az „ép testben ép lélek” örökzöld mondást, szállóigét (amit manapság humorosan úgy mondanak, hogy ép testben épp hogy élek) a jó öreg Juvenalis már Krisztus előtt 27-ben így fogalmazta meg: imádkozni csak azért érdemes hogy ép testben ép lélek lakozzék. Komoly feladat ez ma is civilizációs ártalmaink közepe. Mi is imádkozhatunk úgy, hogy a mindennapi kenyerünk mellé a mindennapi mozgásunkat add meg nekünk ma. Most hatványozottabban kell tennünk érte, tanár, szülő, gyerek együtt, hogy mi is harmóniában legyünk a testünkkel.

KISS JUDIT

Az Országházban tartottak a püspök munkásságát ismertető vetélkedőt

Középpontban Márton Áron öröksége

A csíkszentdomokosi Márton Áron Múzeum szervezésében több rangos programra került sor az alapítása óta eltelt öt évben. Az idén egy konferenciát, egy emlékülést és egy diákvetélkedőt hirdetett meg az intézmény az érdeklődők számára. Az első megemlékezést és konferenciát (amelyik immár a negyedik a sorban) a püspök szülőfalujában, Csíkszentdomokoson tartották – a születési évfordulóhoz kapcsolódva – augusztus végén, a másodiknak pedig, amely halálának évfordulójához volt közelebb, a budapesti Országház adott otthont. Utóbbi szervezésébe a Magyar Országgyűlés, a csíkszeredai magyar főkonzulátus, a *Székelyföld* folyóirat és a Lakiteleki Népfőiskola is bekapcsolódott. A *Márton Áron, a XX. század püspöke* címmel középiskolások számára szervezett vetélkedőt márciusban hirdették meg. A püspök életét és munkásságát népszerűsítő verseny az első fordulóban a keresztény sajtóban, valamint a múzeum internetes oldalán közzétett kérdések megválaszolását kérte. A második fordulóban a 24 elődöntős, majd 12 döntős csapat mérkőzött meg egymással Lakiteleken. A csíkszeredai Székelyföld Alapítvány, a Lakiteleki Népfőiskola és Magyarország csíkszeredai főkonzulátusa társszervezésében lebonyolított rendezvény ötletgazdája is a csíkszentdomokosi Márton Áron Múzeumot igazgató Lázár Csilla volt.

Hogy Márton Áron útmutatásával gondolkodjanak

A három program háromféle célt szolgált, ezért eredményüket tekintve is különbözőek voltak. Az évente megtartott domokosi konferencia a tudományos kutatási eredmények számbavétele, illetve a történészeknek, kutatóknak szánt biztatás és bátorítás egyben. Nem elsősorban tőlünk, szervezőktől jövő bátorítás, hanem inkább a nagyszámú (idén is több, mint 250 fős) közönségtől, amely ezúttal is érdeklődve hallgatta végig a többórás előadás-sorozatot. Ünnepi jellegében hasonlított a szeptember 26-ai országközi konferencia leginkább a domokosihoz: A 400 résztvevővel zsúfolásig megtelt felsőházban Márton Áron püspök személyét, életpéldáját mutattuk fel büszkén, ha nem is egész Magyarországnak, de legalább azoknak, akik – legalább egy újságcikk elolvasása erejéig – érdeklődnek a hiteles keresztény tanúságtevők iránt. Külön öröm volt számomra a konferencia változatossága és kiegyensúlyozottsága (egyenként alig több, mint 10 percben szólt fel a tíz rangos előadó), Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke pedig olyan személyes átéléssel vezette az ülést, hogy az felért egy tanúságtevéssel.

– *Kérlek, ismertesd a vetélkedő fordulóit és azok tapasztalatait.*

– Az első fordulók interneten zajlottak. A Márton Áron Múzeum honlapján közzétettük három feladatsort, azt a háromfős diákcsoportok e-mailen, postán visszaküldték nekünk, ezeket értékeltük Szarka-Dobi Gyöngyi magyar- és történelemtanárral, jelenleg konzuli adminisztrátorral és Hegedűs Enikő művészettörténésszel. A vetélkedőre 63 csapat nevezett be, Magyarországról 34, Erdélyből 26 és Felvidékről 3 csapat. Nagyon érdekes volt a földrajzi eloszlás is. Ugyan voltak települések, ahonnan „természetes módon” több

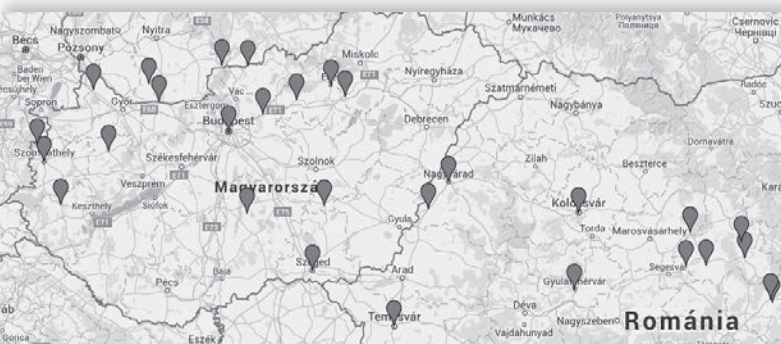
• Benedek Ramóna és nagyváradi csapata (fent), Lázár Csilla főszervező a versenyzőkkel (lent) Lakiteleken

csapat jelentkezett (Budapestről 12, Csíkszeredából 7), de így is szépen lefedi a Kárpát-medencét a benevezett csapatok hálójában: Mosonmagyaróvártól Szentkatolnáig, Kőszegtől Székelyudvarhelyig, Ipolyságtól Temesvárig 26 településről neveztek a diákok. Érdekes volt az iskolák „fenntartók” szerinti megoszlása: a világi és katolikus iskolák mellett a református és az evangélikus iskolák részvétele révén szép ökumenikusra kerekedett a vetélkedő nagy csapata. Az internetes fordulón természetesen voltak ismeret-ellenőrző feladatok is, illetve olyanok, amelyek megoldásához, az összefüggések feltárásához Márton Áron életéhez, munkásságához, illetve a korabeli történelmi eseményekhez kapcsolódó tárgyi ismereteknek kellett utánajárni. Ezt a megadott könyvészet és az internet segítségével a gyerekek nagyon ügyesen meg is oldották. De már az internetes fordulón többségben voltak olyan kérdések, melyek értelmezési feladatok elé állították a diákokat. Márton Árontól vett, illetve órára szóló szövegeket kellett például értelmezniük az adott történelmi kontextusra vetítve, de volt képzőművészeti alkotások elemzését kérő vagy filmrészleten alapuló feladat is. Harmadik kategóriát a kreatív feladatok jelentették, Márton Áron korabeli eseményekről kellett írni a kortársak helyébe képzelve magukat, illetve filmet is kellett készíteni Márton Áron tetszőlegesen kiválasztott gondolatából kiindulva. Nagyon szép feladatmegoldásokat kaptunk, jól

látszott az is, hogy minden csapatnak más az erőssége, van, akinek az „adathalászat” ment jobban, mások a kreatív feladatok megoldásában remekeltek.

– Az elődöntőn és a döntőn már személyesen találkoztál a részt vevő csapatokkal. Milyen benyomást szerezte a fiatalokról?

– Huszonnégy csapat jutott a döntőbe, ebből 23 meg is jelent Lakiteleken, ahol újabb két fordulóban, az elődöntőn

• A Márton Áronról szóló versenyre 63 csapat nevezett be Magyarországról, Erdélyből és a Felvidékről

majd a döntőn mérték össze a tudásukat és kreativitásukat.

Az elődöntőt, döntőt eleve úgy terveztük, hogy előtérbe kerüljön a nevelő és játékos jelleg, s talán kicsit kevesebb fontosságot kapjon az ismeretek visszakérdezése, ellenőrzése. Inkább arra törekedtünk, hogy Márton Áron útmutatásával gondolkodjanak a fiatalok a mai valóság jelenségeiről, illetve értelmezzék Márton Áron tetteit, írásait korának tágabb történelmi, szellemi-történelmi összefüggéseiben. Az elődöntő ismeret-ellenőrző kérdéseivel, azt hiszem, sikerült biztosítani, hogy a legfelkészültebb 12 csapat kerüljön a döntőbe. Mindannyian kreatív, bátor, gondolkodó gyermekek, a tizenkét csapat bármelyike lehetett volna győztes.

– Véleményed szerint mit jelent ezeknek a fiataloknak Márton Áron?

– Ezúttal is úgy láttam, a fiatalok valóban „éhesek” a hiteles és vállalható példaképekre. Szerintem megszerették Márton Áron püspököt. Mi is igyekeztük persze, hogy úgy válogassunk a szövegei között, hogy bőven szerepeljenek olyanok, amelyek a fiatalokat foglalkoztató kérdésekre kínálnak választ. Ugyanakkor a döntőn bejárszottunk egy interjút – Nagy Zoltán készítette Tempfli József nyugalmazott nagyváradi püspökkel –, amelyben Tempfli a teológushallgató fiatalember szemével láttatja igen érzéketesen a püspök pedagógusi „alkatát”. A versenyzők feladata ezzel kapcsolatban az volt, hogy Márton Áron pedagógiai elveiről és gyakorlatáról referáljanak az olvasmányaik és a bejárszott interjú alapján. Azt láttam, hogy a fiatalok csupa olyan tanárt, nevelőt szeretnének maguknak, amilyen Márton Áron volt.

Most már valóban példakép és „világító jel”

Lőrincz Éva Katalin, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium római katolikus hittanára, a Márton Áron-vetélkedő első és második helyezést elért csapatának felkészítője:

Nagyon örültem a vetélkedő hírének több okból is: egyrészt, hogy a vetélkedő nemcsak a hazai fiatalságot szólította meg, hanem kiterjedt az egész Kárpát-medencére. Másrészt lehetőség ígérkezett arra, hogy pedagógusként tanuljak a szerve-

zőktől. (Az egyes fordulókban adott feladatok némely típusával most találkoztam először.) S nem utolsósorban, hogy a vetélkedőn való részvétel által a mi iskolánk diákjai is mélyebben megismerkedhetnek névadó püspökünk életével, tanításával. Huszonöt éve, hogy iskolánk felvette Márton Áron nevét, s erre az alkalomra kollégáimmal egy, a Hargita megye magyar tan nyelvű középiskoláira kiterjedő vetélkedőt szerveztünk. Erre a vetélkedőre hívtam meg a nyertes (a Fehér füst) csapat tagjait: Johannát (aki már kezdetektől hittan-tantárgyversenyek nyertesek) s a két informatikus fiút, Róbertet és Tihamért, akikre azért esett a választásom, mert a tiszta logikát igénylő kérdésekkel mindig mozgalmassá s ezáltal érdekessé teszik a hittanórákat. A második („FélÁron”) csapat tagjai (Aletta, Andrea és Loránd) pedig iskolánk MÁGniFicat nevet viselő ifjúsági csoportjának tagjaiból verbuválódtak össze. Ők azok a lelkes keresztény fiatalok, akiknek több kell, mint a heti egy hittanóra, s már harmadik éve hetente összeülnek közös imára, elmélkedésre, játékra, Isten-dicsőítésre.

Márton Áron tanítását nemcsak ismerni kell, hanem élni is

Benedek Ramóna, a nagyváradi Szent László Római Katolikus Teológiai Líceum hittanára, a Szent László Lovagjai nevet választott csapata holtversenyben hatodik lett a Márton Áron-vetélkedőn:

Nagyon örültem a vetélkedőnek, mert meggyőződésem, hogy minden alkalmat meg kell ragadni, hogy a fiatalokkal megismertessük Márton Áron emberi nagyságát, életszentségét. A szervezés nagyon jó volt, s az is érződött mindvégig, hogy ez nem egyszerű vetélkedő, hanem főhajtás Márton Áron püspök nagysága előtt. A verseny lelkületét meghatározta, hogy a szervezők nemcsak át akarták adni a diákoknak Áron püspök hagyatékát, hanem azt ő útmutatásai szerint élnék is. Nagyon igényesek és kreatívak voltak a feladatok, amelyek mindvégig ébren tartották a résztvevők érdeklődését. A diákok mindvégig nagyon pozitívan, lelkesen álltak a versenyhez, és Áron püspök példája is ösztönözte őket, hogy a tőlük telhető legtöbbet tegyék meg. Az elődöntő inkább tárgyi tudást, míg a döntő kreativitást igényelt a diákok részéről. A tartalmas és izgalmas bővelkedő nap végén, a szentmisén megpihentünk, s hálát adtunk Istennek mindazért, amivel gazdagodtunk szellemi és lelki téren egyaránt. A misét követően a Lakiteleki Népfőiskola udvarán található Márton Áron-szoborhoz mentünk, ahol elhelyeztük a szeretet virágait, és főhajtással tisztelegtünk nagy püspökünk előtt. Mindvégig családi légkör jellemezte a versenyt, ami a szervezőknek is köszönhető volt.

Minél többet tudtak meg Márton Áronról, annál közelebb érezték magukhoz, mert látták, hogy egy közülünk, aki nagyon küzdelmes életutat járt végig, de mindvégig kitartott Isten és a rábízottak mellett.

Márton Áron példaképpé vált számomra

Kósa Johanna, a nyertes csapat tagja, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium 12. osztályos diákja:

Iskolánk 25 éve vette fel Márton Áron nevét, erre az évfordulóra meghirdettek egy versenyt a nagy püspök életéről és munkásságáról. Vallásánárnőnk kiválasztott három személyt az iskola képviselőjére. A csapat egyik tagjaként már akkor tanulmányozhattam a nagy püspök életét. A Lakiteleki Népfőiskola és a Márton Áron Múzeum által meghirdetett vetélkedőre már nagy kedvvel és lendülettel készültünk ugyanazzal a csapattal.

Mivel Márton Áron nevét viselő iskolába járok, fontosnak tartottam, hogy részletesebben megismerjem ennek a nagy személyiségnek az életét. Ilyen célból is jó lehetőségnek bizonyult ez a verseny. Ismereteink bővítése céljából elsősorban a megadott könyvészetet vettük alapul. Ám lehetőségünk nyílt részt venni egy Márton Áron-zarándoklaton, melynek keretén belül körbejárhattuk a püspök életének fontosabb és meghatározóbb helyszíneit (Csíkszentdomokos, Kolozsvár, Gyulafehérvár, Máramarossziget). Ez a zarándokút nagy hatással volt rám: nemcsak olvastam az ő életének száraz adatait, de sok eseményhez közelebb is kerültem. Nagyon hálás vagyok Csiki Dénes atyának, aki elkísért bennünket az úton, és megosztotta velünk személyes élményeit, melyeket Márton Áron utolsó előtti püspöki titkáráként szerzett. Olyan történeteket is hallhattunk tőle, melyek talán írásban eddig sosem jelentek meg. Ezek által a „kegyelmes úr” – ahogyan ő nevezte – alakja élővé vált, és közeli lett.

Egymástól is sokat tanultunk

Kovács Róbert, a nyertes csapat tagja, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium 11. osztályos diákja:

Úgy gondoltam, hogy sokkal többet illene tudni arról az emberről, akinek nevét viseli iskolánk. Érdekelt hogy milyen életet élt, milyen ember volt ő a püspöki címe mögött, ezért jól jött ez a verseny, amelynek során akarva és akaratlanul is új ismereteket szereztünk a püspök atyáról, ugyanakkor felmérhettük tudásunkat más csapatokhoz képest. Csapatunk tagjainak nagy segítség volt az, hogy részt vehettünk a Kovács Gergely posztulátor atya és Ferencz Kornélia által szervezett Márton Áron-zarándoklatokon. A vetélkedő minden fordulója újabb kihívás volt. A legjobban az tetszett, hogy miközben megbeszéltük, miként lehet az egyes kérdésekre a legpontosabb választ adni, egymástól is sokat tanultunk. A feladatok gyakran sokkal többet igényeltek a könyvekben megtalálható információknál, ez szórakoztatóbbá tette azok megoldását. A budapesti Országházban az járt az eszemben, hogy mekkora megtiszteltetés egy székely magyar embernek az anyaországa központjába látogatni. Az egyik legnagyobb megtiszteltetés, ami valaha ért engem, az az, hogy fent, a szószék mellett, a pulpituson énekelhettem a székely himnuszot. Ez egy székely falusi legény számára óriási dolog.

Gondolataiból segítséget, útbaigazítást kaphatok

Lázár Aletta, a II. helyezett csapat tagja, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium 11. osztályos diákja:

Márton Áron iskolánk volt diákja és névadója, ezért úgy gondoltam, hogy a róla szóló vetélkedő jó alkalom arra, hogy még többet megtudhassak életéről, eszményeiről. Az internetes fordulók feladatai elég sok kihívás elé állítottak bennünket, próbára tették kitartásunkat, kreativitásunkat, csapatszellemünket. Lakitelekről és Budapestről csak kellemes tapasztalatokat őrzök. A verseny gördülékenyen zajlott, nekünk az idővel volt leginkább gondunk.

Követni a nagy püspök életpéldáját

Péter Loránd, a II. helyezett csapat tagja, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium 11. osztályos diákja:

Elnyerte tetszésem az, hogy nem átlagos, megszokott feladatokból álltak a fordulók, hanem interaktívak voltak. Pozitívan értékelendő, hogy nem kizárólag Márton Áronra terjedtek ki a feladatok, hanem a vele kapcsolatban állókra is.

Az elődöntő, a döntő és az országközi ünnepség során is barátságos légkört tapasztalhattunk meg. Tetszett, hogy író, költő, országgyűlési alelnök, érsek, történész, esperes, szervező, résztvevő, azaz mindenki közvetlen volt mind Lakiteleken, mind az Országgyűlésben. Élmény volt ezt a kedvességet, kötetlenséget átérezni. Az élen végzés azt jelenti, hogy elismerték felkészülésünket, helytállásunkat a versenyen.

Betekintést nyertem egy kihívásokkal teli világba

Kussy Erna, a Szent László Lovagjai csapat tagja, a nagyváradai Szent László Líceum 11. osztályos diákja:

Azért jelentkeztem a Márton Áron-vetélkedőre, mert ez egy új lehetőség volt arra, hogy közelebből megismerjem annak az embernek az életét, akit már életében nagyon tiszteltek. Betekintést nyerhettem egy kihívásokkal teli világba, s megtudhattam, hogy miképp szállt ezzel szembe egy keresztény ember. Ezek az ismeretek még közelebb vittek Áron püspökhöz. Közülük néhány nagyon mélyen megérintett, mint például az 1949-es csíksomlyói búcsún mondott beszéde. A börtönének szenvedései is nagyon hatásosak, s az, hogy így sem tört meg, sőt erősödött a hite: „Az igazság védelmében és a szeretet szolgálatában az üldöztetés és börtön nem szegény, hanem dicsőség” – mondta.

Nagyon érdekesek voltak az internetes fordulók kérdései is, különösen tetszett, amikor kisfilmet kellett készítenünk Márton Áron egyik gondolata alapján.

Felejthetetlen élmény marad számomra az országközi emlékülés, s különösen az, amikor Kányádi Sándor elmondta, hogy milyen barátságban volt Márton Áronnal, s miképp eskette meg őket a feleségével. Nagyon megragadott az, amikor a püspök úr hangját hallhattuk egy papszentelés alkalmával.

Áron püspök a mai világnak is üzen

Szabó Roland, a Szent László Lovagjai csapat tagja, a nagyváradai Szent László Líceum 11. osztályos diákja:

Szerettem próbára tenni magamat különböző versenyeken, vetélkedőkön, valamint szerettem volna többet megtudni Márton Áronról, a nagy püspökünkről, aki példát adott arra, hogy megéri bízni az Úrban. Olyan gondolatait, tanításait van, amelyek által a mai világnak is üzen.

Nagy élmény volt az egész verseny, jó volt találkozni korombeli fiatalokkal, akik hasonlóan gondolkodnak, és akiket hasonlóan áthatott Márton Áron szelleme.

Megtanított arra, hogy hitemet nem szabad elveszítenem

Venkli Virág, a Szent László Lovagjai csapat tagja, a nagyváradai Szent László Líceum 10. osztályos diákja:

Márton Áron az egyik példaképem, tiszteletreméltó a munkássága, a hite, az egész élete. Ezért örültem, mikor megtudtam, hogy megrendezik ezt a versenyt.

Nagyon örültünk, hogy bekerültünk a legjobb 24 csapat közé. Egytől egyig úgy gondoltuk, hogy ez már nagy szó. Nem dobogós helyért mentünk, ez nekünk nem számított. Hiszen Márton Áron életpéldáját akkor is követni tudjuk az életben, ha nem érünk el helyezést. Aztán a 6. helyen végeztünk, amivel meg vagyok elégedve.

OZSVÁTH JUDIT

Nagy családban élnek a fiatalok Bőjte atya gyergyószentmiklósi otthonában

Beilleszkedési és tanulási nehézségek

A nagylányok éppen ebédeltek, amikor beléptem a Bőjte Csaba ferences szerzetes által működtetett gyergyószentmiklósi Szent Anna-házba. Negyven gyerek és fiatal lakik a Gyilkostó úti egykori szülésház épületében. Zajlik az élet a nagy családban, ahol, mint bárhol máshol, szabályokat kell betartani, nehézségek is akadnak, de boldog percek is átélnek az ottlakók. Miután elfogyasztották az ételt, imával köszönték meg az ebédet a gyerekek-fiatalok, majd mindenki elmosogatta az edényeket, amiből ebédelt. A szolgálatosok éppen készültek felmosni a padlót, miközben az egyik asz-

talhoz invitált a ház vezetője, László Andrea Orsolya. Mint elmondta, az otthonban 4 éves a legkisebb és 20 éves a legnagyobb bentlakó, vegyesen fiúk és lányok. Az otthon vezetőjével a beilleszkedésről, tanulásról és annak nehézségeiről beszélgettünk.

A kisebbek sokkal hamarabb beilleszkednek

„A kisebbek sokkal hamarabb beilleszkednek, elfogadják a helyzetet, megszeretik a nevelőt. Sajnos általában ezek a gyerekek olyan helyről érkeznek hozzánk, ahol sokukat bántalmazták. Így ki vannak „éhezve” a jó szóra, melegségre, szeretetre. A nagyobbak, a serdülőkorban ide került gyerekek nehezebben illeszkednek be, valahogy nem tudják elfogadni a szabályokat” – mondta az otthon vezetője. László Andrea Orsolya hozzátette, a családban is vannak szabályok, amiket be kell tartani, és mivel ezek a fiatalok nagyrészt olyan közegekből jönnek, ahol nem voltak szabályok, nagyon nehéz az átállás. „Itt maga után mindenki elmosogat, az ágát megveti és felsepreget, a nagyoknak néha nem megy, nehezükre esik” – ecsetelte az otthonvezető kitérve arra is, hogy négy-öt évvel ezelőtt nem volt ilyen gondja. „Öt évvel ezelőtt 21 gyereket neveltem, de nem fordult elő ilyesmi. Ma ezzel szembe kell néznünk: akad olyan bentlakó, aki egyszerűen kijelentette, nem tudja vállalni a szabályok betartását. Azt tapasztalom, hogy évről évre csúsznak el a dolgok: több pedagógussal is beszélgettünk a jelenségről, és kiderült,

nemcsak az otthonban lakóknál jelentkezik ez a tünet, hanem a családban, szülőikkel együtt élő gyerekeknél, fiataloknál is” – mondta az otthon vezetője, felsorolva az otthon pár szabályát. Itt alkoholt fogyasztani tilos, szigorúan követik az iskolai hiányzásokat, a nevelők tartják a kapcsolatot a taná-

rokkal és akadnak, akik panaszkodnak az újonnan érkezett nagyobb fiú viselkedésére. „Azt tapasztalom, hogy ahogy elérik a 15–16. évet, személyazonosságival a zsebükben azt hiszik, hogy már felnőttek. Sajnos inkább választják az általuk szabadnak, jobbnak vélt utat – persze sokszor meg is bánják. A törvény sem úgy védi a kiskorút, ahogy azt kellene, volna amit csiszolni az előírásokon, hiszen a következetesség nagyon hiányzik. Ezek a gyerekek egy olyan családmoddelt tapasztaltak meg, mely nem készítette fel semmilyen szinten az életre” – mondta el László Andrea Orsolya.

Tanulni tanulnak

A negyven gyerek közt persze akadnak nagyon ügyesek, viszont olyan ötödikes is érkezett az otthonba, aki nem tudott olvasni. „Minél kisebb korban kerül hozzánk a gyermek, annál könnyebben tanul, ilyenkor sokkal zökkenőmentesebben lehet behozni a lemaradást. Az ötödikesünk esetében, aki nem tud olvasni, nehezebb a dolgunk, van mit bepótolni” – tette hozzá az otthon vezetője. Kifejtette, mint minden kollégiumban, itt is délután 5-7-ig szigorú tanulás van, és kikerdezik a leckét, megnézik az ellenőrzőt – ez sem tetszik nagyon a fiataloknak, de ez a szabály. „Ha elakadnak, segítünk, mindig van egy nevelő velük, és egyes tanárok jeleztek, hogyha úgy adódik, nyugodtan fordulhatunk hozzájuk segítségért” – ismertette László Andrea, aki szerint a hozzájuk kerülő gyerekek nagy többsége nem tud tanulni. „A legnagyobb probléma, hogy úgy érkeznek ide – és ez főként a nagyobb gyerekekre jellemző – hogy nem tudják kikeresni és megtalálni a megfelelő információkat. ‘Akad olyan kilen-

cedikes gyerekem, aki a könyvtár szóra csak nézett, fogalma nem volt, hogy miről beszélek” – tette hozzá.

Aki segíteni jön, szívesen fogadják

Önkéntesek, magyarországi pedagógusok is rendszeresen járnak a Szent Anna-otthonba, hogy segítsék a gyerekek fejlődését. „Jelenleg délutánonként két mexikói és egy amerikai önkéntes jár az otthonba, ők is segítenek a tanulásban. Helyi, akár nyugdíjas pedagógusokat is szívesen látunk, akár heti egy-két órára is. Nemrég az RMDSZ Gyergyó Területi Ifjúsági Tanács tagjai látogattak hozzánk, egész napos programot szerveztek külön a kicsiknek és nagyoknak, ígérték, hogy még jönnek. Aki segíteni akar, azt mi szívesen fogadjuk” – mondta az otthonvezető. Anyagiakról nem szívesen

• A SZERZŐ FELVÉTELEI

beszélt, hiszen emiatt számos kellemetlensége adódott nemcsak a mostani tanév kezdetén. „Az osztálypénzzel kapcsolatban volt már kellemetlenségem, nem nagy összegről van szó, 5-10 lej havonta, de én azt a keveset is 40-nel szorzom. Továbbá a füzetek, a különböző felszerelések mellett a munkafüzetek is nagyon sokba kerülnek. Az idei iskolakezdésre a legfontosabbakat vásároltuk meg, ez több mint 3 ezer lej volt. Szerényen élünk, akár egy átlagos nagy család” – foglalta össze az otthon vezetője. Hozzátette, az is megtörtént már, hogy egy-két gyereknek jóakarátú emberek fizették ki ezeket a költségeket.

Testvérek között

A fiatalokkal a délutáni szilencium előtt váltottam pár szót. A gyergyószentmiklósi Csíki Szidónia Enikő 12. osztályos és média szakon tanul a Batthyány Ignác Technikai Kollégiumban. „Szabályok vannak, ugyanúgy mint egy családban, csak ez egy nagy család. De szabályok nélkül mi működik? Jól érzem magam itt, és a kicsik olyanok számomra, mintha a kistestvéreim lennének. Vannak kedvenceim is, igen, többen, hisz mind testvéreim. A tanulással birkózom, csak a fizika ne lenne, tervezem, hogy tovább tanulok” – mondta mosolyogva az érettségi előtt álló lány. Csíkdánfalváról érkezett az otthonba három évvel ezelőtt Zerkula Norbert, idén két kistestvére és édesanyja is csatlakozott hozzá. Mint mondta, úgy alakult a családi helyzet, hogy most együtt vannak: édesanyja önkéntesként segít az otthonban, így egymás közvetlen közelében élhet-

nek. Szabályokról, munkához való viszonyulásról kérdeztem a 11. osztályos diákot, aki a Fogarassy Mihály Műszaki

Líceum autószerelő szakán tanul. Megfontoltan, röviden válaszolt. „Az elején nem volt könnyű az új közösségbe beilleszkedni. De szabályok nélkül egy közösség, egy rendszer nem tud működni, kellenek a szabályok. Bőjte atya is felkel minden reggel értünk, lélekben erős, közel áll Istenhez, a munkájának van értelme, mi is hozzá kell tennünk a részünket, úgy mint minden családban, csak ez egy kicsit nagyobb család” – mondta a fiú.

„Ha kiszolgáljuk, azzal csak ártunk nekik”

Az otthon vezetőjén, László Andreán és férjén, László Pálon kívül a 40 gyerekekkel még négy nevelő és egy szakácsnő lakik az otthonban. „Nagyon fontosnak tartjuk az életre nevelést, ezért a munkához való szoktatás is az otthon szabályai közé tartozik. Közös mentünk szilvát szedni és lekvárt főztünk télire, közösen szedtünk pityókát az ősszel, és megvan a télire biztosított alapélelmiszerünk. A veteményesbe én is mentem velük gyomlálni, és a kenyeret is együtt sütjük a nagyokkal” – mondta el az otthon vezetője. Úgy fogalmazott, fontos, hogy a gyermekekkel együtt dolgozzanak, hogy a fiatalok lássák, megtanulják, hogy ha tesznek valamit, annak értelme van. „Mert ha kiszolgáljuk őket, azzal nekik teszünk rosszat. Lelket melengető, amikor innen kikerült fiatalról csak jót hallunk, a főnöke elégedett, hogy becsületes munkás, és maga körül rendet tart. Ennél több nem is kell. Ha gyerekként, fiatalon megszokják, az egy életen át kíséri őket, akárhová kerüljenek” – összegzett a ház vezetője. Hozzátette, nagyon fontosnak tartja, és köszöni a sok helyi önkéntesnek, felnőtteknek a segítségét, akik szintén hozzájárulnak a gyerekek neveléséhez, életük formálásához, útjuk egyengetéséhez.

BARICZ-TAMÁS IMOLA

Istenélmények nyomában

Lassan egy éve, hogy az alkotmánybíróság alkotmányellenesnek minősítette az oktatási törvény 18. cikkelye 2. bekezdésének I. pontját, amely szerint a hittanórákon részt venni nem kívánó diákoknak kell opciójukat kérvényben rögzíteniük. A 2014. november 12-i döntés értelmében immár azoknak kell írásban folyamodniuk saját oktatási intézményükhöz, akik szeretnék hittanóra járni. A döntés nyomán a hittan az előző tanév második felétől választható tantárggyá vált.

Visszafordulni látszik hát a történelem kereke. A közérthetőség kedvéért ugyanis érdemes rögzíteni és értelmezni: immár nem azoknak a szülőknek kell különleges bánásmóddal foglalkozniuk, akik csemetéjük zsenge lelkét kívánták menteni a klerikális propaganda metelyétől. Pedig egészen mostanság volt, alig huszonöt éve, hogy az emberek tömegesen tértek meg templomaikhoz. A hazai rendszerváltás mindent elsodorni látszó lendületében a korábbi évtizedekben meggyőződésből, kényszerből vagy egzisztenciális okokból vallásellenessé vált emberek százezrei igyekeztek átadni valamiféle lelkiismereti gyorsfoltozáson. Egykori pártkatonák, pedagógusok, szekusok húzták meg magukat kezdetben a hátsó sorokban, aztán a vihar elültével arányos ütemben araszolgattak fokozatosan elébb, nem ritka esetben egészen a világi vezetői, presbiteri pozíciókig. A hitben élést, a templomba járást korábban nem konjunkturális tevékenységként üzők eleinte összesúgtak ugyan a hátuk mögött, de a dolog pikantériája aránylag hamar elillant. Hiszen jól tudjuk: az emberi emlékezet és megbocsátás – no meg a beláthatatlan dimenziókat bejárni képes jellemfejlődés – időnként egészen bravúros dolgokat is produkál.

Azóta néhány „priusz” nélküli generáció igazolhatta volna fellebbezhetetlenül a nagy megtisztulási cunami jegyében ellenszavazat nélkül bevezetett iskolai vallásórák hasznát és értelmét. Az összkép azonban igen vegyes. Sok közösség életét ténylegesen és lényegesen gazdagította a hitben való felnövekedés és emberré formálódás, máshol viszont még a templom környékéről is messze űzte a gyerekeket – nem

Fotó • OZSVÁTH JUDIT

• **Pozitív istenélmény keresése.** Nagyvárad ferences nővérek óvodásaikkal

egy esetben velük együtt a szülőket is – egy-egy lelkész, vallásnár vagy tanító „szakavatott” ténykedése.

Valljuk meg: a hullámzó színvonalú végeredményt nemcsak az iskolai vallásoktatás választhatóvá váló visszaminősítésének adminisztratív aktusa jelzi. Társadalmunk erkölcsi szenzorai továbbra is nagy-nagy kihagyásokkal működnek, a templompadok rendszeres benépesítőinek átlagéletkora pedig a nyugdíjkorhatár felé közelít. Ki tehet róla?

„Ördögi kör rabjai vagyunk. Mert miközben őszintén szeretnénk – talán még törekszünk is rá – gyermekeink kezét egy tiszta, kiszámíthatóan becsületes világban elengedni, alig teszünk valamit annak érdekében, hogy az a világ valóban olyanná is váljon.”

Ördögi kör rabjai vagyunk. Mert miközben őszintén szeretnénk – talán még törekszünk is rá – gyermekeink kezét egy tiszta, kiszámíthatóan becsületes világban elengedni, alig teszünk valamit annak érdekében, hogy az a világ valóban olyanná is váljon. Az

általunk nyújtott szülői minták ugyanis sokkal inkább szólnak a mindennapos talpon maradásról, kapaszkodóinkat pedig az anyagi világ kínálatában véljük megtalálni, és gyermekeink számára is kijelölni. Jómagunk is alig-alig keresgélünk pozitív istenélmények után, lelkészeink többségének felületes felkészültsége és elkötelezettsége, hiányos emberi tartása pedig sem bennünket, sem gyermekeinket nem erősíti a keresésben. Hiába, egyazon világ viharai sodortak bennünket a máig. Egészen odáig, hogy szó nélkül alávettük magunkat a bírói ítéletnek, és fel sem merül bennünk, hogy egy értékeit vesztett világban tiltakozunk, illetve harcoljunk a századok során „hitelesített” módszerek életben tartásáért.

Hasonló szülői minták mentén, ugyanazon iskolai rendszerben nevelkedő gyermekek apjaként keresem folyamatosan a választ: miként lehetséges, hogy egyikük a hitben élés felismerhető jeleit egyelőre erőteljesen eltartó, a másik rendszeres bibliaolvasó, a harmadik pedig átlagosnak mondhatóan vallásos életet élő emberré serdült? Válasz hiányában csak azt javasolhatom, kérelmezzék gyermekeik vallásoktatását. S közben keresgéljenek tovább. Legalább saját istenélmények után.

CSINTA SAMU

Előttünk a cél. És mögötte?

Akkor az osztályfőnök az égbe emelte a tekintetét, és tagoltan, türelmesen azt mondta:

Meg kell értetniük a gyerekekkel, hogy senki sem tökéletes. Senki nem lehet egyformán jó minden tantárgyból. Az iskolában nem az a cél, hogy mindenki tiszta tízes legyen.

Ismerős? Szokásos szülői értekezlet, ugyanaz a forgatókönyv. Agyonterhelt, gyerekeiket féltő szülők, és „ugyan már, vannak a mienknél sokkal keményebb iskolák” tekintetű pedagógusok. Egymással szemben. Mindenki tudja, hogy attól, hogy mi elmondtuk, megkérdeztük, vagy attól, hogy ők megválasztolták, még minden marad a régiben. Kilenc hónap múlva az évvázárón úgyis a kis versenycsikókat dicsérik meg, akik ilyen-olyan-amolyan tantárgyversenyen így meg úgy szerepeltek, meg amúgy is, a tanulmányi átlaguk töretlenül már évek óta csillagászatian magas – azaz minden tantárgyból szuper jók. A többiek pedig... vegyenek példát róluk. Hát persze, hiszen az élet is verseny. Aki nem teljesít, azt a többiek eltapossák. Senki sem tökéletes, de aki nem erre törekszik, az menjen utcaseprőnek.

Nemrég láttam egy érdekes filmet*. Egy fiatalemberről szólt, aki a legjobb dobos akart lenni, ezért emberfeletti erőfeszítéseket tett, véresre dobolta a kezét a világ legjobb zeneakadémiáján, a világ legarrogánsabb tanárja szívatva naponta motiváció gyanánt, de aztán sikerült neki bekerülni a világ legelittebb zenekarába... Film közben folyamatosan azt kérdeztem magamtól: ugyan mi lehet a fejében, lelkében ennek a srácnak, vajon miért olyan fontos neki a LEGJOBBNAK lenni? Fokozatosan megszűnt minden egyéb az életében, csak a cél lebegett a szeme előtt, és aztán ott volt a beteljesülés is... és aztán? Aztán mi van? Mi lesz?

Kétség nem fér hozzá, ha nem lennének ambiciózus emberek, a világ sem menne előre. De azt hiszem, szülőként komoly dilemma elé állít a kérdés: „to be or not to be” versenycsíkó a gyerekekből.

Persze nagyon sok gyerek önként és dalolva, „szereteből” kezd el versenyezni, legyen az sport, zene vagy tantárgyverseny. De azt hiszem, teljesítménytől függetlenül, eljön a pillanat, amikor szívesebben csinálna valami mást – hiszen gyerek. Hagyjuk? Ne hagyjuk? Ez itt a kérdés. És meg az is: MI A CÉL?

Jó kérdés, hm?

A többség ilyenkor azt mondja, jó az, ha a gyerek hozzászokik a feszültséghez, harchoz, kemény munkához. Nem jut ideje „hülyeségekkel” foglalkozni, kevesebbet fog internetezni, számítógép előtt bambulni. Jó társaságban van felügyelet alatt. Ez mind igaz – bár a hozzászoktatás állásponttal azért vitakoznék. (A saját megvalósulatlan álmaikat gyereükben kiélő anyukákat és apukákat, gondolom, mindenki ismeri, és mint ilyenek, szóra sem érdemesek. Kár, hogy képesek csupa jóakaratból komolyan megkeseríteni gyereük életét.)

De az is érdekel, hogyan éli át ezt a gyerek? Ő is látja a nagy képet? Vagy csak a harcot és a kemény munkát? Bizonyítani akar? Első akar lenni? Legyőzni mindenkit?

Nem mindegy.

• **Dobszóló.** A *Whiplash* című film főhőse, aki a legjobb akar lenni

Főleg tanév végén gyakoriak a gyerekek okleveleivel büszkélkedő szülők posztjai a Facebookon. Néha megkérdezném tőlük, ha nem lennének a diplomák, mit posztolnának, mesélnének a gyerekeikről? Arról miért beszélnek oly keveset, hogy akadnak olyan gyerekek is, akik nem kapnak oklevelet azért, mert naponta elosztják a tízóraijukat a társukkal. És azért sem jár elismerés, hogy egyesek elemistaként önállóan ébrednek, öltöznek, utaznak az iskolába és haza, főznek, mosogatnak, takarítanak, s ha szerencsájuk van, este félóráig láthatják a robotból hazaérő szülőket. És vannak, akik megvédik megtámadott társukat, mások, akik átadják a helyüket a buszon az öreg néninek. És aztán még többen vannak azok, akik önerőből, szerető nagyik és magántanárok segítségével nélkül oldják a házi feladatokat, tartják a jó közepes szintet, és fejlődnek hatamasat, nem az átlaghoz, nem a versenycsíkóhoz, hanem önmagukhoz képest. De ezért nem jár taps, nem jár kiszólítás az év végi negyszög elé.

A különleges embereket, a különleges eredményeket díjazni kell – ez nem vitás. De vajon mi számít különlegesnek a mai iskolák, mai tanárok és szülők számára? Azt hiszem, mindannyian nyernénk, ha a hétköznapi, apró gesztusok elkövetőit is észrevennénk, s visszajeleznénk nekik szülőként, pedagógusként. Például hogy „emberségből jelesre vizsgáztál, gyermekem”, vagy: „az őszinteséged példaértékű, fiam”, netalán „kedves vagy és segítőkész, ami ritka értékes, kislányom”. Jóval többen vannak, mint bajnokaink, és ez jól is van így. Minél többen vannak most, annál jobb lesz a világ talán holnap, amikor majd nem lesz szükség versenyeken harcolni a felnőttek figyelméért s végső soron a szeretetéért. Mert az ugye alaphoz kellene járjon minden gyereknek.

ALBERT ANTAL ORSOLYA

* *Whiplash* (Oscar-díjas amerikai dráma, 2014, írta és rendezte Damien Chazelle)

2015. október

Állatfarm

Olyan rutinos látogatói már a csíkszeredaiak a Falu a városban rendezvénynek, hogy a karám mögött békésen legelésző állatok szinte már hallgatnak is a nevükre, amikor a velük évente egy alkalommal találkozó városiak szólítgatják. Merthogy bizony ezt teszik, főként a gyerekek, akik már hetekkel a rendezvény előtt szüleik idegeit tépik óránként eszükbe jutó kérdésükkel: mikor megyünk állatokat simogatni?

A Fiatal Gazdák Hargita Megyei Egyesülete, valamint a 7határ.ro szervezte Falu a városban – a családi hétvége, amikor a vidék a város közepére költözik esztenástul, tehenestül, szekerestül-lovastul, traktorostul – idénre már túlnőtt azon,

Boulevard

hogy meglepetés legyen még akkor is, ha újból számos újdonság fogadta a kellemetlen időjárás miatt 8 és félezerre apadt tömeget. A szénában ugrálás, bukfencezés viszont esőben is jó móka, a tehénfejés és friskej-ivás továbbra is kuriózum, traktort vezetni pedig már nemcsak az apukának, hanem nagycsoportos kislányának is nagy élmény. És hol van akkor még a sajtkészítés mesterségének az ellesése, a friss főtt pityóka evése, a kukoricadarálás, a kombájnra mászás, a búzába csúszdázás, az almapréselés, puliszkaőzés, lovaglás és pónilovazás, a bivaly vontatta szekerezés? Egy évig már csak az emlékekben. Meg a több ezer fotón, amit szeptemberig ismét sóvárogva lehet nézegetni a családi albumban.

FOTÓK: MIHÁLY LÁSZLÓ

Neurológiai harmóniáról a digitális korban –
Dr. Gyarmathy Éva pszichológus tartott előadást Kolozsváron

Együtt élni a megváltozott valósággal, avagy a szörny megszelídítése

Néhány labda, egy furulya, egy táblagép, ennyi legyen az iskolatáskában – mondta népes pedagógusközönség előtt dr. Gyarmathy Éva pszichológus Kolozsváron. Lelki füleimmel szinte hallottam a sok elfojtott felhőrdülést. Az előadás végére azonban a többséget alighanem sikerült meggyőzni.

Nem ördögtől való a számítógép, a megváltozott valósággal meg kell tanulnunk együtt élni, hiszen önmagában

mondja: tanuljunk meg vele élni, szelídítsük meg, fordítsuk a magunk hasznára, épülésére. Hogy is van ez?

Lassan úri huncutság lesz a regényolvasás

Ma már talán minden tanár számára egyértelmű, hogy egyre több gyermek nem illik be abba a képbe, amit az iskola vár. Gyarmathy Éva sokak számára talán nyugtalanító megállapítást közölt: idővel egyre többen lesznek ezek a furi gyerekek, és egyre több a tehetséges gyermek, mert az ingertömeg rendkívüli módon megnőtt. Mára már átment a Turing-teszten a mesterséges intelligencia, vagyis emberre jellemzően kreatív gondolkodásról tett tanúbizonyságot egy gép. A technika hatalmasat fejlődött az utóbbi ötven évben, az emberiséget ma már technológiai vívmányok egész sora szolgálja ki, amelyek mind az életünk részévé váltak, ám ha az iskolákat megnézzük, változást alig látunk: tábla, kréta, padok, tankönyvek akkor is, azóta is, most is. Ez részben jó – sietett kijelenteni az előadó, majd szépen rávezette a hallgatóságot annak (a sokakban minden bizonynyal ott szunnyadó felismerésnek) a tudatosítására, hogy a tanítás folyamatának és szereplőinek, de főleg irányítóinak – a tanítóknak-tanároknak-iskolaigazgatóknak – is alkalmazkodniuk kellene a megváltozott valósághoz.

A mai gyerek öt évesen könyvet olvas, négyzetre emel, de az információszerzéshez nem kell feltétlenül olvasnia, ott vannak a képek, elég azokat értelmeznie – alapigazság, amit mindannyian látunk-tudunk, de eddig talán nem fogalmaztuk így meg. Az információ megszerzése érdekében ma a gyermekeknek már nem ugyanazokkal a képességekkel kell rendelkezniük, mint húsz évvel ezelőtt. El kellett ismernünk a példa jogosságát, miszerint valóban elég furcsán néznénk, ha egy autószerelő felháborodna, amikor a fedélzeti számítógépes autónkat visszükhöz javításra, hiszen mit kezdjen ő egy

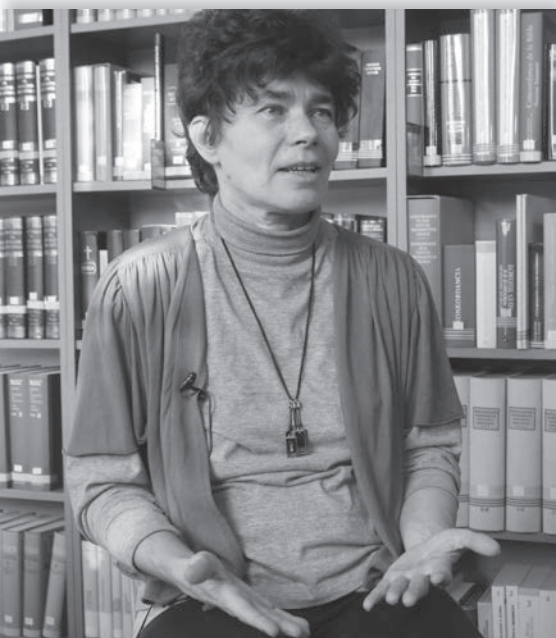
komputeres autóval, régen csak Trabi volt, vagy jobb helyeken esetleg Škoda. Az utóbbi évtizedekben nagyot változott a világ, de az ezzel együtt természetszerűleg megváltozott gyermekanyaghoz nem tudunk megfelelően viszonyulni, ehelyett papírokat állítunk ki számukra

„Az információ megszerzése érdekében ma a gyermekeknek már nem ugyanazokkal a képességekkel kell rendelkezniük, mint húsz évvel ezelőtt. El kellett ismernünk a példa jogosságát, miszerint valóban elég furcsán néznénk, ha egy autószerelő felháborodna, amikor a fedélzeti számítógépes autónkat visszükhöz javításra, hiszen mit kezdjen ő egy komputeres autóval, régen csak Trabi volt, vagy jobb helyeken esetleg Škoda.”

különböző diagnózisokkal – Gyarmathy Éva szerint ma már 33 százalék a papíros gyermekek aránya.

Vannak ugyan állandó alapértékek, alapképességek, amelyeket mindig el kell sajátítani, meg kell ismerni, ám a regényolvasás lassan olyan úri huncutság lesz, mint hegedűn játszani – hangzott el. Ez a kultúra a változásról szól, ehhez kell hozzászokni, a folyamatos változáshoz, és ehhez kell képesnek lenni alkalmazkodni.

Az átlagfigyelem 4 percnél kevesebb
Felmérések szerint az átlagnéző figyelem 3 perc 50 másodpercig tart. Az információfeldolgozás gyorsabbá vált, a mozgás-észlelés-tapasztalás helyett főleg vizuális

- Gyarmathy Éva: „A folyamatos változáshoz kell hozzászokni.”

semmi sem pusztán jó vagy rossz, hanem valamire jó vagy rossz – vonhattuk le a nem is annyira meglepő, mint inkább talán szokatlan következtetést a Magyar Tudományos Akadémia Pszichológiai Kutatóintézete tudományos főmunkatársának, Gyarmathy Évának az előadásából. Miközben lépten-nyomon a képernyő káros hatásairól beszélünk-hallunk, íme egy elismert szaktekintély, aki kiengedi a szörnyet a ketrechől, és azt

élmények érik a gyerekeket, képzetalkotás helyett kész képeket kapnak, aktív tevékenység helyett gépek működtetésével jutnak információhoz, szereznek új készségeket, bővítik a tudásukat. A nyelvi kifejezés helyét átveszi a képi. A betűvetés tanulásánál a gyermek persze hogy nem tudja, merre görbítse a betűt, hiába mondjuk, hogy cicahát, kutyahát, ha a testét sem tudja így mozgatni. Tanulási zavar, diszlexia mindig volt, csak korábban több volt a mozgás, ami oldotta az ilyen nehézségeket. Nem véletlen, hogy ma már kalandparkokban gyakorolják a fára mászást, ami valamikor természetes járadéka volt a gyermekornak.

Bizonyos tevékenységekhez viszont elmélyült figyelemre lenne szükség. Mit csináljunk a digitális bennszülöttekkel? Mit tegyünk olyan esetekben, amikor arra lenne szükség, hogy elmélyedjenek valamiben? A figyelem olyan, mint egy állítható zseblámpa, fókuszálni képes, és akkor pontszerűen egy bizonyos szűk teret láttat, de akár tágítható is a fényköre. Ezt kell megtanulni, a gyerekeket erre kell megtanítani: hogyan bánjanak a saját „zseblámpájukkal”, a figyelemmel.

Hogyan segíthetünk a gyerekeknek?

Multitasking nem létezik – jelentette ki Gyarmathy Éva. Az agy nem egyszerre figyel sokfelé, hanem vált egyik feladatról a másikra. Ez roppant energiaigényes

„A digitális gyerekek a rövid távú emlékezetet gyakorolják, abban jók, a hosszúban nem annyira. És nem is értik, hogy miért kellene ezt megtanulni, hiszen ha sok inger van, akkor is eldönthetem, mit akarok célirányosan.”

folyamat, és hatására nagy valószínűséggel, amivel foglalkozunk, azok össze fognak keveredni. „Az, hogy az előadásomon úgy beszélek, hogy közben három labdát dobálok, készségintű, vagyis gyakorlással elérhető” – mondta az előadó, és valóban, három labdát kezdett körkörösén dobálni, mint a zsonglőrök, majd rövidesen pálcán forgatható színes tányérjait adtuk kézről kézre, míg nem a

- **Elmélyült figyelem.** Az összpontosítás olyan, mint egy állítható zseblámpa: fókuszálni képes, ilyenkor szűk teret láttat, de tágítható is a fényköre

röpke szünet erejéig feltucatnyi járt belőlük körben a Báthory-líceum dísztermében. Mert Gyarmathy Éva nem titokban zsonglőr is, ezen ősi foglalkozás játékos hatásairól külön tanulmányai vannak.

A digitális gyerekek a rövid távú emlékezetet gyakorolják, abban jók, a hosszúban nem annyira. És nem is értik, hogy miért kellene ezt megtanulni, hiszen ha sok inger van, akkor is eldönthetem, mit akarok célirányosan. Fontos, hogy én válasszam meg az ingereket, amelyeket fontosnak tartok. Fontos felismerni a prioritásokat. Segítsünk a gyermeknek megtalálni, hogy mit akar elérni – részletezte az előadó.

Sokféle figyelem van, ezeket lehet gyakorolni, hogy a megfelelő időponthoz a megfelelő figyelmet fordíthassuk az adott feladatra. Nem elég az iskolában a csapatomunka, önállóan is meg kell tanulni dolgozni.

Fontos tudatosítani, hogy bármit csinálunk, kell legyen stratégiánk, rendszerben kell dolgoznunk. Az, hogy mit kell megtanulni, elérhető az iskolán kívül, az iskolában azt kéne megtanulniuk, hogy hogyan kell elsajátítani, megtanulni, feldolgozni az információkat. Arra kellene a gyereket megtanítani, hogy sok mindent átlásson, de ezt rendszerben tegye. Valahogy úgy, mint földrajzórán,

amikor egy adott országról megtanuljuk sorra a földrajzi helyzetét, domborzatát, éghajlatát, iparát stb. A kritikai gondolkodás képességét kellene elsajátítaniuk. Egy csomó matematikus diszkalkulias, a matematika nem annyira a számítás tudománya, mint sokkal inkább az összefüggések átlátását jelenti. Aki gyerekkorában művész akar lenni, az felnőttként valószínűleg természettudós lesz.

A stratégiai játékok, művészetek és mozgás hármasa adja az alapot, erre kell vetni az agy megműveléséhez – hangzott el a kézzelfogható tanács. És még egy aranyigazság: a jövőben egyre fontosabbak lesznek a tanárok, bár nem a mai értelemben vett klasszikus tanárképpen, hanem a tanár sokkal inkább tudásszervező lesz.

Az esemény szervezője a Romániai Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete. Társszervezők: Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége, Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pszichológia és Neveléstudományok Kar Alkalmazott Pszichológia Intézete és a Tanárok Vagyunk Akadémiája.

KERESKES EDIT

„A matematika igazából számolás, csak a felnőttek így nevezik”

Az óvodában sokat lehetett játszani, az iskolában sokat lehet tanulni – vélekedtek a gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály Általános Iskola step by step módszerű előkészítő osztályának kisdíákjai. Az iskolakezdő gyerekek többsége jól érzi magát az új, megváltozott környezetben, tetszenek nekik az új kihívások, új feladatok, de olyan is akad köztük, aki egyszerűen unja az iskolát.

Gáll Boglárka: Jó volt az óvodában, de az iskolában is jó, mert mindkét helyen nagyon érdekes dolgokat csinálunk. Az iskolában mégis jobb, mert nehezebb feladatokat kapunk, de lehet játszani is. Például kellett vízszintes vonalakat húznunk, ilyeneket az óvodában nem kellett.

László Nóra: Az iskolában jobb, mint az óvodában. Itt vannak feladatok, amik érdekesebbek és nehezebbek, mint az óvodában. Ott is voltak feladatok, de azok másak voltak, nem olyanok, mint az iskolában.

Györfly Hunor: Az iskolában határozottan jobb, mert sokat lehet tanulni, és én szeretek tanulni. Az óvodában egész nap csak játszottunk. Az iskolában vannak feladatlapok, amiket meg kell oldani, az óvodában ilyenek nem voltak. Itt van olyan is, hogy körbeülünk vagy körbeállunk, s beszélünk románul, angolul vagy magyarul. Például el kellett mondanunk sorban, miket tanultunk az óvodában, és milyen volt a vakáció.

Günther Fanni: Köztünk szólva, az iskolában sokkal jobb, mint az óvodában. Az óvodában nem szerettem, mert az óvó nénik sokat hagytak magunkra, főleg, amikor ettünk. A dada pedig ritkán jött be hozzánk, mert inkább a román csoportba ment, mi pedig magunkra voltunk. Ilyenkor nagyon féltem, mert voltak idegesítő óvodástársak. Emiatt hamarabb kiléptem az óvodából, vagyis

hamarabb eljöttem vakációra. Az iskola sokkal jobb, mert érdekes feladatok vannak, most például egy galambot kellett kiszínezzünk. De annak is örülök, hogy ma anyukám hozott bábukat az iskolába, mert tudod, nagyon kevés játéknak van itt, és a tanító nénik is mondták, a polcokat meg kell tölteni játékokkal. A szülők kell segítsenek, hogy mindenünk legyen itt, ami kell, de ez nagyon jó, mert mindennap kapunk valami újdonságot. Tegnap naptárt kaptunk, ma pedig a játékokat, anyukám a Caritasnál vette. Az is jó, hogy itt mindenki elmesélheti az élményeit, és a többi meghallgatja.

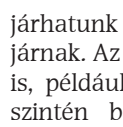
Oláh Kristóf Antal: Egyformán szeretem az iskolát és az óvodát, nem tudom eldönteni, melyik a jobb. Az óvodában sok volt a játék, az iskolában nincs annyi, de itt is jó. Itt még minden új és érdekes, például nekem nagyon tetszik a szép osztályterem is.

Hegyi Balázs: Az óvoda azért volt jó, mert sok volt a játék, és mellette tanultunk is. Az iskola azért jó, mert itt sokat lehet rajzolni, és én nagyon szeretek rajzolni. A legjobban az tetszik, hogy itt lehet sokat mesélni, az óvodában nem lehetett. Itt például elmesélhettem a gyerekeknek, hogy voltam Portugáliában a nagybátyámnál, és ők meg is hallgattak. Az óvodában csak az óvó néninek mesélhettem volna erről, a gyerekek nem hallgattak volna meg.

Fülöp Zsigmond: Szerintem az iskolában jobb, meg egyébként is nagyobbak vagyunk, nem

járhatunk már óvodába, ahová a kicsik járnak. Az iskolában lettek új barátaim is, például Huni, akinek az anyukája szintén barát az én anyukámmal. Nagyon örültem, amikor megtudtam, hogy Hunival együtt fogok járni iskolába, mert őt korábban is ismertem, de nem az óvodából.

Bilibók Kristóf: Az iskolában jobb, mert kevesebbet játszunk, és többet tanulunk. Itt például írunk már füzetbe, a napköziben ilyen nem csináltunk.

Puskás Andrea Hanna: Nem szeretem egyiket sem, mert az óvodában aludni kell, az iskolában pedig tanulni kell. Nem szeretek tanulni, mert olyankor mindig le kell ülni és figyelni a tanító nénire – ez nagyon fárasztó. Egyedül a rajzot szeretem az iskolában.

Bilibók Ivett: Az iskolában jobb, mint az óvodában, mert az iskolában sokat lehet tanulni, és mindent értek.

Barabás Apor: Az iskolában jobb, mert lehet tanulni. Érdekes feladatokat kapunk, például le kellett rajzolnunk a családkunkat, de őszi képeket is rajzoltunk. Az is tetszik, hogy elvittek a Tanulók Házához, ahol játszhattunk.

Vajda Dávid Dániel: Nekem az iskolában jobb, mert szeretek tanulni. Az óvodában is tanultunk, de ott

például nem számoltunk. Nagyon szeretek számolni, már százig ismerem a számokat. Ezenkívül azért is jó itt, mert járhatok focizni, mehetek edzésekre, amit szintén szeretek. Az óvodában aludni is kellett, ezt nem igazán szerettem, itt viszont nem kell.

Szabó Ferenc Máté: Az óvoda és az iskola között az a különbség, hogy az óvodában nem sokat tanulunk, itt viszont igen, az iskolában nem kell aludnunk sem. Itt színezzünk, kimegyünk az udvarra, az óvodába ilyen nem volt, de a leginkább az tetszik, hogy itt tanulunk.

Ördög Albin Ede: Vannak feladatlapok, amiket meg kell oldani, igaz kicsit nehezebbek, mint az óvodában, de mostanig az összeset meg tudtam oldani. Az óvodában is voltak feladatlapok, de azok nem voltak ábécék, és nagyon könnyűek voltak.

Engi Éden: Egyik sem tetszik, sem az óvoda, sem az iskola, mert mindkettő unalmas. Otthon a legjobb, mert lehet játszani és számológépezni, de ezt nem lehet sem az óvodában, sem az iskolában, csak játszani, de ezt is unom néha. Azt mondták, ha nagyobb leszek, akkor majd lehet az iskolában is számológépezni – ezt alig várom, mert akkor érdekesebb lesz, mint így.

Gáll Borbála: Az iskolában sokat tanulunk, és keveset játszunk, az óvodában pontosan fordítva van, ott sokat játszunk, és keveset tanulunk. Az iskolában még az is jó, hogy kimegyünk az udvarra szünetben, és ott találkozom az unokatestvéremmel, Katával. Ő más osztályban jár, mint én, mert nagyobb, de mindig érdekes vele találkozni – ilyen nem volt az óvodában. Tanulunk románul és angolul is, de leginkább a magyart szeretem, mert azt értem. A románul is szeretem, de nem annyira, mint a magyart, mert románul nem tudok olyan jól,

nem értek mindent. Román és magyar óvodába jártam, ott tanultunk románul is, de nem eleget.

Baricz Bianka: Azért szeretem inkább az iskolát, mert lettek új barátaim, és ide lehet hozni otthonról is játékokat, nem mint az óvodában. Az óvodában már nagyon unalmas volt, azt sem szerettem, hogy ott csak néha mentünk ki az udvarra játszani, itt viszont mindennap kimegyünk. Kergetőzünk, versenyzünk, de az is nagyon érdekes, amikor a barátnőmmel kézen fogva szaladunk – ez nagyon jó érzés.

Sipos Áron: Az iskolában jobb. Jók a tanító néni, szót fogadnak nekik a gyerekek, nem úgy, mint az óvodában, ahol az óvónéniknek senki nem fogadott szót. Emiatt az óvónénik mindig haragudtak, ezt pedig nem szerettem. Az iskolában még az is jó, hogy szoktunk enni és játszani.

Láng Attila: Jó az iskolában, mert itt lehet rajzolni és futkározni kint az udvaron, de megyünk tornaterembe is, ahol lehet focizni. Ilyenek nem voltak az óvodában. Ezenkívül az iskolában lehet rajzolni, festeni és gyurmázni, van egy csendes sarkunk az osztályteremben, ahol lehet könyveket nézni és pihenni. Tetszett az is, amikor nyakláncot készítettünk, mert az óvodában ilyesmit sem csináltunk.

Kertész Róbert: Szeretek tanulni, ezért az iskolát jobban szeretem. Most például labirintusoztunk, ilyent sem játszottunk soha az óvodában. Kifestősöket színezzünk ki és feladatlapokat oldunk meg. Az óvodában egyetlen feladat volt számomra érdekes, amikor a bohócot el kellett vezetni a cirkuszba, de ez nagyon nehéz volt, mert meg kellett találni az utat.

Antal Fanni: Az iskolában jobb, mert sokat tanulunk, de néha játszunk is, és szabadnap is van. Nagyon szeretem, amikor feladatokat oldunk meg és színezzünk, például kaptunk már olyan különleges feladatot is, hogy függőleges vonalakat kellett húznunk a füzetbe. Angolul is tanulunk, én például már megtanultam egy angol éneket.

Gáll Karola Anna: A napközit is nagyon szerettem, de az iskolát sokkal jobban szeretem. Nagyon szeretem a matematikát, ami igazából számolás, csak a felnőttek így nevezik. A napköziben is számoltunk, de ott csak tízig, itt már százig is elszámoltunk. Lényegében az iskolában is olyan, mint a napköziben, de itt sokkal nagyobb dolgok vannak. Például voltak olyan nehéz feladatok az iskolában, amit alig tudtunk megoldani, végül csak sikerült, de egy „hangyányit” kellett segítsen a tanító néni.

Meskó Andrea: Az iskolában jobb, mert lehet báb-színházast játszani, az óvodában nem lehetett. De jó, itt ez a sarok is, ahová el lehet bújni, vannak párnák, amikre rá lehet heverni. Itt tanulunk is, például románul és angolul, én mindkettőt szeretem.

Sebestyén Bernadette: Az iskolában tanulunk, ezért szeretem itt, és még szünet is van, amikor kimehetünk az udvarra futkorászni.

Gáspár Kata: Az iskolában jó, mert kimehetünk az udvarra, de amikor bent vagyunk, akkor tanulunk. Betűket is fogunk tanulni és mateket is, például a szorzótáblát – ezt mondták a nagyobbak. Tanulunk románul és angolul is, nagyon szeretem, amikor énekelünk ezeken az órákon.

Egyéves tehetségtámogatás magyar fiataloknak a Templeton-programmal

Az élet és a világegyetem nagy kérdéseire keresni a választ, tenni az emberiség boldogulásáért – magasztos eszmék, amelyek a mindennapok forгатagában a legtöbb ember törekvéseiből még ifjúkorban kihunynak. A Magyar Templeton-program akkor segít, amikor az álmok még élnek.

Király, aki egy egész országot úgy igazából elvezet, csillagász, aki megtalálja a földönkívülieket, kutató, aki rálel az örök élet titkára – ehhez hasonló felnőttkori foglalkozások minden gyermek életében elhangoznak valamikor. Aztán az élet és a lehetőségek nagyon gyorsan másképpen alakulnak, és „reálisabb” megoldások születnek. A Magyar Templeton-program most lehetőséget kínál: egyéves személyre szabott tehetségtámogató programot.

Az idén ősszel újtárá indított program kivételes kognitív tehetségeket keres, hogy azok kibontakozásához hozzájáruljon. A programban nemcsak magyarországi, hanem bárhol élő magyar fiatalok részt vehetnek. A 10–19, illetve 20–29 évesek válogatása internet segítségével történik. A különféle képességek meglétét vizsgáló teszteket rövid regisztrációt követően a program honlapján, online lehet megoldani október 20-áig, ehhez összesen 90 perc áll rendelkezésre. A tesztek négy kognitív területen mérik fel a pályázó képességeit, van köztük adaptív IQ-teszt, adaptív szókincs-teszt, munkamemória-teszt, valamint egy problémamegoldást vizsgáló érdekes feladatsor. A tesztek kitöltése összesen kb. 60-90 percet vesz igénybe, a különböző típusú teszteket nem kötelező egyszerre elvégezni. Ezek alapján profil készül arról, hogy a fiatal milyen területeken nyújt kiemelkedő teljesítményt. A tesztek kitöltése után azonnali visszajelzést ígérnek az eredményekről. A pályázók névtelenséget élveznek, tesztjeik eredményei nem lesznek elérhetők a nagyközönség számára.

A beválogatási folyamat első körének eredménye 2015. november 15-ig születik meg, ekkor kétezer fiatalat válogatnak be. A második körben a jelentkezők motivációját és

kreativitását tesztelik, így háromszázra szűkítik a beaválogatottak körét, akiknek aztán 2016 márciusától kezdődően egy éven át egyengetik az útját oly módon, hogy segítsék tehetségük kiteljesedését. A 300 Junior Templeton Fellow közül 200 lesz 10–19 éves, 100 pedig a 20–29 esztendősközül kerül ki.

A 10–19 éves feltörekvő, ifjú tehetségeknek a legkiválóbb és legsikeresebb magyar tudósok, üzletemberek és szakértők segítenek majd képzésekkel, mentorálással és számos más lehetőséggel, hogy kibontakoztathassák a bennük lévő tehetséget. A fiatalok egyéni igényeik függvényében részesülhetnek ösztöndíjakban, részt vehetnek vállalkozói képzéseken, innovációs és kutatólabor-látogatásokon, országos, illetve nemzetközi tehetségnapokon, külföldi tanulmányutakon. A program azoknak is támogatást nyújt, akik nem kerülnek be a háromszáz Fellow közé: a legjobb kétezer fiatal a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége (Matehetsz) meghívja más, egyéni fejlődést segítő programjaiba. A társadalmi felelősségvállalás jegyében a szakemberek további százötven hátrányos helyzetű, 5–8 éves kivételes gyermeknek is tehetséggondozó segítséget nyújtanak.

A programról további részletek a www.templetonprogram.hu oldalon található, gyakorlóteszteket is rendelkezésre bocsátanak.

A **Magyar Templeton-program** a Templeton World Charity Foundation finanszírozásával, a European Social Fund, a magyarországi Emberi Erőforrások Minisztériuma társfinanszírozásával és a Matehetsz szakmai együttműködésével, első alkalommal Magyarországon valósul meg – közzölték szeptemberben a programot bejelentő közleményben. A Junior Templeton Fellow Network tagjai kutatók, tudósok, egyetemi professzorok, az üzleti élet meghatározó képviselői, a Magyar Tudományos Akadémia tagjai. A Templeton World Charity Foundationt egy nagyszerű gondolkodó és üzletember, Sir John Templeton (1912–2008) hozta létre azzal a céllal, hogy olyan programokat támogasson világszerte, amelyek az élet és a világegyetem nagy kérdéseire keresik a választ, valamint olyan kivételes kognitív – megismerő folyamatokon, gondolkodáson alapuló – tehetségterületeken kiemelkedő teljesítményt nyújtó fiatalokat karolnak fel, akik az emberiség boldogulásáért tesznek.

Olvasási szokások vizsgálata a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiumban

Egyre többször hangzik el, hogy kulturális váltást élünk meg, amely az írásbeliségből a digitalizált vizuális világ felé mutat. A kulturális váltások természetesen sosem történhetnek törés- és krízismentesen, a görög kultúrában végbement változásra – a szóbeliségből az írásbeliségbe való átmenetre – reflektálva Platón *Phaidrosz* című művében ez hangzik el az írásról: „Mert éppen feledést fog oltani azok lelkébe, akik megtanulják, mert nem gyakorolják emlékezőtehetségüket – az írásban bizakodva ugyanis kívülről, idegen jelek segítségével, nem pedig belülről, a maguk erejéből fognak visszaemlékezni.”¹ Rendszerint ehhez hasonló kritikus hozzáállás fogadja az újat, az ismeretlent. A mai 11–18 éveseket a szakirodalom digitális bennszülött címszóval illeti,² és kiemeli, hogy ezek a gyermekek a digitalizált világban születtek, szocializálódtak, ami gondolkodásváltást eredményezett, és ez többek között az olvasáshoz való megváltozott viszonytal is együtt jár. Mit jelent ma ez a váltás? Eltűnik az olvasás, fölöslegessé válnak a könyvek, az írott kultúra, itt a Gutenberg-galaxis vége? Jogosak a gyakran hangoztatott apokaliptikus jóslatok?

2015. január 26. és február 25. között az Európai Unió által támogatott *Hooked on Books* Erasmus+ projekt keretén belül online kérdőíves felmérést végeztünk a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium 5–8. osztályos diákjai körében az olvasási szokásaikat illetően. A kérdőívet 193 diák töltötte ki, ez kb. 50%-a az iskolában tanuló 5–12. osztályos tanulóknak. A felmérésben megközelítőleg egyenlő arányban vettek részt fiúk és lányok.

A válaszok rögtön megcáfolni látszanak az előzetes aggodalmainkat, nagyon biztató az eredmény, hiszen a Milyen gyakran olvasol? (2. kérdés) kérdésre a diákoknak majdnem fele-

azt válaszolta, hogy hetente többször (43%), illetve mindennap (22,8%) olvas. Csak 4,7%-uk zárkózik el teljesen az olvasástól, és állítja, hogy szinte soha nem olvas. Legtöbbször (1. kérdés) szórakoztató olvasmányokat (az esetek 50,3%-ban) és kötelező olvasmányokat olvasnak (46,1%). Amikor arra kérdeztünk rá, hogy milyen céllal vesznek könyvet a kezükbe (3. kérdés), akkor ezzel összecsengő válaszokat kaptunk, a diákok nagy többsége legfontosabb célként az élményszerzést

„Kíváncsiak voltunk, hogy ha az élményszerző olvasás a cél, akkor milyen típusú olvasmányokat választanak. Amint kiderült, a válaszadók leggyakrabban (71%-ban) lektúrt, szórakoztató irodalmat olvasnak, ezt követi (54,4%-ban) a szépirodalom. A képregényt és a vallásos tárgyú műveket ritkán választják.”

jelölte meg (61,1%), de a tanulónak majdnem felét az ismeretszerzés (45%) és a fejlesztő funkció (41,5%) is motiválja. A szókincs és a képzelőerő fejlesztése leginkább az általános iskolás diákok, illetve az idegen nyelvű olvasmányok esetében mérvadó.

Amennyiben az olvasás célja mégis az ismeretszerzés, akkor – és ez talán senkinek nem okoz meglepetést – természetesen források (81,3%-uk használja) – szemben a tankönyvvel, lexikkal, szakmai folyóiratokkal (4. kérdés). Ez azért is fontos információ, mert a 21. században a tanár feladatai között szerepel az interneten való tájékozódás megtanítása, hiszen a diákok nagy része ismereteit innen szerzi, így elengedhetetlen a kritikus hozzáállás, a

keresés, a válogatás, a hiteles források felismerésének elsajátítása. Nem meglepő, hogy az erdélyi magyar diákok nem használják a tankönyvüket információszerzésre, hiszen ezek gyakran elavultak, rossz minőségű fordítások, tele vannak hibával.

Kíváncsiak voltunk, hogy ha az élményszerző olvasás a cél, akkor milyen típusú olvasmányokat választanak (5. kérdés). Amint kiderült, a válaszadók leggyakrabban (71%-ban) lektúrt, szórakoztató irodalmat olvasnak, ezt követi (54,4%-ban) a szépirodalom. A képregényt és a vallásos tárgyú műveket ritkán választják. A szépirodalom esetében nem felelkezhetünk meg arról sem, hogy ezt a számot a kötelező olvasmányok is duzzasztják. A kötelező olvasmányok problémája visszatérő kérdés a magyartanárok körében. A diákok egyértelműen a listák felülírását támogatják (14. kérdés). Fontosnak tartják az olvasást, de nem tudnak egyetérteni a meghatározott olvasmánylistákkal, nagyobb rugalmasságot, korosztályukkal, érdeklődési körükkel, világukkal párbeszédbe lépő, arról beszélni tudó műveket szeretnének. Sokan (49,2%) úgy gondolják, hogy jobb lenne, ha szabadabban választhatnák meg, mit olvasnak. 20,7%-uk már eleve kihagyja azt, ami nem nyeri el a tetszését. Mindössze 15%-uk gondolja azt, hogy fontos, hiszen a kötelező olvasmányok egy tudatos válogatást jelentenek a diákok számára, illetve további 9,3%-uk a kötelezők közül sok művet akkor is elolvasna, ha nem lenne kötelező, hiszen általános műveltségét, tájékozottságát fejleszti.

Amikor ezzel összefüggésben vizsgáljuk a következő (15.) kérdést, látszik a két válasz összecsengése. A diákok majdnem negyede (23,3%) nagyon fontosnak tartja az olvasást a fiatalok számára, míg nagy többségük (60,1%) – bár fontosnak tartják az olvasást – szükségesnek érzi megiegyezni, hogy koronként változik az érdeklődési kör. Ez bármiféle évszázados kánon és olvasmánylista jogosultságát megkérdőjelezi. Csupán elenyésző

¹ Platón: *Phaidrosz*. In: *Platón összes művei II*. Európa Könyvkiadó, Budapest 1984, 798.

² A kifejezést Marc Prensky használja először 2001-ben.

3% gondolja azt, hogy nem fontos az olvasás a fiatalok számára.

Amikor az irodalom, a szépirodalmi olvasmányok szerepére kérdeztünk rá, kiderült (13. kérdés), hogy majdnem egyenlő fontosságot tulajdonítanak annak, hogy szórakoztat, értéket közvetít, erkölcsi útmutatást nyújt, illetve

hogy a diákok nagy részének mai olvasási szokásai az iskolai olvasmányok hatására (44,5%) alakultak ki. Fontos a család hatása is (40,4%, meglepő, hogy nem látszik fontosabbnak az iskolai példánál), illetve a személyes példa (36,8%). A diákok több mint fele beszélget olvasmányélményeiről,

kérdés (25,9%). Jó volna tudni, hogy ki mit ért kortárs irodalom alatt, hiszen ezek a számok nem tesznek különbséget a bestseller szórakoztató irodalom és kortárs szépirodalom között. A kortárs irodalom megszerettetésének egyik leghatékonyabb eszköze lehet a testközelbe hozás, a piederstárlól leemelt szerző, az élményszerű találkozás, az író-olvasó találkozó. A diákok 31,1%-a vett már részt ilyen rendezvényen (legtöbbször – 19,7% – iskolai keretek között), további 40,9%-uk pedig sosem járt, de nagyon szívesen elmenne. A tanulók 28%-a zárkózik el teljesen az ilyen alkalmaktól. Rögtön kínálkozik is a lehetőség: feladatul tűzzük ki magunk elé, hogy – a diákokkal is együttműködve – igyekezzünk minél több ilyen alkalomnak, esetleg műhelynek teret adni.

A válaszadók 63,7%-a olvasott már idegen nyelvű könyvet, ez rendszerint a román és az angol nyelvet jelenti.

Azt mondhatjuk tehát, hogy a diákok számára nem önmagában az olvasás okoz gondot, hiszen legtöbbször szívesen olvas, csak nem kötelező olvasmányokat, a kőbe vésett kánon darabjait, a százados távolságból szóló írásokat. Igen, el kell ismernünk, hogy megváltoztak az olvasási szokások, a hagyományos módszerekkel, olvasmánylistákkal nem sikerül megszerettetnünk a diákokkal az irodalmat, az olvasást. Az iskola feladata, hogy az irodalomértést kialakítsa, teret és mintát nyújtson az értelmező, értékelő irodalmi beszélgetésekre, az olvasmányélmények megosztására. Az ingergazdag digitális világhoz képest az olvasás (a folyamat linearitása, esetleg a több oldalra elnyúló leírás) unalmas, megerőltető lehet. A kezdeti kudarcok pedig meghatározóak az olvasási szokások kialakulásában, ahogy a kezdeti sikerélmény is, a magukkal ragadó olvasmányok nevelik ki az olvasót még akkor is, ha nem rögtön a klasszikusokkal kezdi. Hiszen csak az olvasó ember előtt nyílnak meg a könyvek világa, csak a gyakorlott olvasó képes a mélyrétegekbe hatolni, az olvasást a jelen világunkra is reflektálni tudó tevékenységként értelmezni.

- **Könyvek horgán (Hooked on Books projekt).** A diákok többsége fontosnak tartja, hogy megérintse a téma

az életre tanít. Azt is érdekes látnunk, hogy egyenlő arányban (29,5%) gondolták az irodalomról, hogy illusztrál, egy letűnt korszakot jelenít meg, illetve a világra reflektál. (A(z) öncélú) szórakoztatás és a didaktikai funkció kimagasló jelenléte – egyértelmű, hogy teljesen más-más olvasmányok töltik be ezeket a szerepeket – az élvezettel és az iskolai környezetben kötelező jelleggel olvasott két élesen elkülönülő olvasmányélményre hívja fel a figyelmet. A fiatal olvasóknak nem sikerül megtapasztalniuk azt, hogy az irodalom róluk, világukról, a világban elfoglalt helyükről szól, környezetük, koruk megértését, a reflektálás képességét szolgálja.

A diákok többsége fontosnak tartja (52,8%), hogy érzelmileg megérintse a téma (11. kérdés). Bár sokan tiltakoztak a kötelező olvasmányok rendszere ellen, mégis a fontosságukat, formáló jellegüket hangsúlyozzák a 6. kérdésre adott válaszok, amelyek azt mutatják,

22,8%-uk gyakran, míg 26,9%-uk csak a barátaival. Ezzel szemben 33,7% csak ritkán, míg 14,5% szinte soha nem beszélget az elolvasott könyvekről (12. kérdés).

Ha meg lehetne választani a formátumot, akkor jelenleg a legnépszerűbbek a nyomtatott könyvek (89,1%), de rögtön utána az interneten elérhető digitális gyűjtemények (54,4%) következnek (7. kérdés). E-bookot egyelőre még kevesen (19,7%) használnak. De megfigyelhető itt is, hogy a digitális tartalmak egyre nagyobb teret nyernek.

Irodalmárok körében a kanonizált könyvek fogadtatása mellett a másik kulcsfontosságú kérdés a kortárs irodalom jelenléte a fiatal olvasók körében, a könyvekhez való hozzáférés, az értő, nyitott olvasás. A diákok válaszaiból az látszik, hogy nyitottak a kortárs irodalomra, több mint negyedük követi és szívesen olvassa a kortárs szerzőket (28%), további negyedük pedig ritkán követi, de érdekeli, foglalkoztatja a

BUCUR TÜNDE CSILLA

Képmutatók!

– dühöngött, és nem megjárva tette Rönő, miközben a fehér macska se szó, se beszéd, elalélt az éteres vattára görbedve a lefedett, tekintélyes befőttesüvegben, amit ha borkánnak mondott volna valaki, Rönő még villámokat is szórt volna rá, mert ő olyan biológia-tanár volt, aki elvárta, hogy magyarul beszélj és szabatosan, mert nemcsak az a fontos, hogy mit tudsz, hanem az is: mit és hogy vagy képes kifejezni.

Nos az osztályunk lányai közül többen hisztérikus sajnálkozásukat voltak képesek csupán sikoltozva kifejezni, midőn a *szegény kiscica* – úgymond – önkívületbe merevedett a befőttesüvegben, hogy aztán Rönő pontos, határozott mozdulattal felfesse a hasfalát, szétnyissa a bordák kosarát és két sebészcsipesszel elzárja a fő ereket a szíve fölött, így vetve véget szenvedéstelenül a macska földi pályafutásának, hogy nekünk viszont fogalmunk legyen szívről, májról, vesékről meg egyéb alkatrészekről: nem csupán könyvből, hanem megtapintva, szétvágva és belenézve, életre szóló tapasztalati tudást szerezve arról, ami bennünk is ugyanolyan. Legfeljebb nagyobb.

– Engem Ráczy Nagy Olgának hívnak – mondta néhány hónappal korábban –, de mindenkitől csak úgy halljátok, hogy Rönő.

A magyarázat rendkívül egyszerű: mindahányszor aláírni volt kénytelen, neve kezdőbetűit firkantotta oda az ellenőrzőbe vagy egyéb okiratra, s az összeolvasott RNO-ból régi korok szemfüles diákjai csináltak Rönót, amire ő nemcsak hogy büszke volt, de meleg szeretettel értékelte is a humort, akárcsak férje, Ráczy János romántanár *margóján*, akit viszont Maigret-nek neveztek el a diákok, mert akkor még divatban volt a Simenon által megalkotott Maigret felügyelő, illetve a bravúros nyomozásaiból készült filmsoport. Márpediglen Maigret szűrős szemű volt és pipázott. Akárcsak Ráczy tanár úr.

– S amikor kolbászt meg véres hurkát esztek – folytatta nekisápadva Rönő –, akkor nem visítoztok, hogy szegény disznó?

A lányok egy idő után megszűntek sikongatni, csak a túlvilágba meredő macskaszemek látványát kerülték. Viszont a fiúkéval egyforma kíváncsisággal fűjtak az üvegcsőbe, amelyet Rönő a macska tüdejéhez csatlakoztatott, hogy nézzük csak meg, milyen kicsi, de mekkorára tud kitágulni. Amikor viszont a combizmok összehúzódására került sor, már a lányok is teljes érdeklődéssel vitézkedtek az ismeretszerzésben, amittől Rönőnek – aki, lássuk be, bármely szépségverseny selejtezőjében elvérzett volna – megszépítő nyugalomba mosolyult az arca, mert győzött a tudásvágy az álszent hülyeség fölött.

Nehéz hónapok voltak, mi tagadás, amíg osztályunk többsége megbarátkozott Rönő gondolatával. Nyomasztó egy nő volt, ez igaz; azokat például határozottan nyugtalanította, akik egy kiadós felelés *utáni* biológiaórára ellustálták a felkészülést, Rönő viszont minden teketória nélkül ismét kiszólította őket, valljanak csak színt, mit tanultak mára – és hát persze azt mégse lehetett mondani, hogy tanárként kérem, hiszen a múlt órán feleltem. Oda kellett sorakozni a többi négy-öt delikvens mellé a katedra közelébe, és Rönő szemébe nézni – ezt fokozottan elvárta feleltetésor! –, miközben

ideges gombócok vándoroltak a tápcsatorna külön-külön traktusaiban, és onnan az öntudatig vezető, nem is olyan hosszú úton. Rönő, ne szépitgessük, kifejezetten stresszelte a diákokat a feleltetéssel: az öt-hat nyomorult ott, a katedra mellett feszengve, csak úgy kapkodta a fejét Rönő kérdéseitől, amelyekre csakis pontos és tárgyyszerű választ lehetett (vol-

• FARKAS ILONA JANKA, 7. OSZTÁLYOS

- „Nyomasztó egy nő volt, ez igaz; azokat például határozottan nyugtalanította, akik egy kiadós felelés utáni biológiaórára ellustálták a felkészülést, Rönő viszont minden teketória nélkül ismét kiszólította őket.”

na) adni, mert ő úgy kérdezett. Aki hasalni próbált, azt Rönő azonnal helyreküldte, természetesen *beszekundázva* – ahogy a régiek az elégtelen osztályzatot nevezték büszkén vallott, ám meddő latinkodásból.

Soha nem volt (és vélhetőleg már nem is lesz) olyan igazságos tanárom, mint Rönő. De róla – a fentiek fényében – nyilván nem csupán az igazságosság ötlük ma az eszembe. Hanem a rámenősség is. *Igaz volt* abban, hogy stresszelt minket. Nem volt baj, sőt máig ható áldásai vannak, hogy az órái előtt „idegállapot” vett erőt rajtunk. Ha semmit nem jegyeztünk volna meg anatómiából, azt mindenképpen tudjuk – még az osztály egykor legelvetemültebbjei is –, hogy a biológia szép és értelmes sport.

Nyugdíjas éveiben Rönő elméje elborult. Néhányszor meglátogattam, olyankor mindig rám akarta hagyni a sugárúti lakását. Persze többen is voltunk, akik hálával és szeretettel leptük meg olykor: *mindannyiunkra* rá akarta íratni a lakást, ez amolyan stílusfordulat volt már nála. Özvegy volt sok éve: Maigret magára hagyta a kiszuperált pedagógusok savanykás létében.

Olyan volt a temetése is, mint minden jó tanáré: illemből csakúgy, mint hálából néhány tíz egykori tanítványa állt körben. A tanár kollégák a koszorúk korai fonnyadozásának illatában maguk elé néztek. Az értelmesebbje magába is. Ő elmúlt.

De hiszen látjátok: most mégis itt van.

JAKABFFY TAMÁS

VI. Bölcs diákok – országos szintű vetélkedő

A Communitas Alapítvány, az RMDSZ kulturális főosztálya, a BBTE Magyar Biológiai és Ökológiai Intézete, a BBTE Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézete, a BBTE Kémia és Vegyészmérnöki Kar, valamint a BBTE Történelem–Filozófia Kar, Magyar Történeti Intézet közreműködésével 2015. október–2016. augusztus között szervezi meg a VI. Bölcs diákok – országos szintű vetélkedőt Szeretem, hogy magyar vagyok címmel. A vetélkedő általános célja a tanulók olvasási készségeinek fejlesztése, valamint az, hogy a diákok felismerjék az egyes tudományágak területéről származó információk közötti összefüggéseket. Az idei évvel kezdődően fő témakörünk a szülőföld,

a honismeret, célunk az erdélyi magyarok színes múltjának, jelenlétének, értékteremtő hozzájárulásának szélesebb körű megismertetése a fiatalok körében.

Az interdiszciplináris vetélkedőre 4-5 fős csapatok (három-négy 9–12. osztályos diák és egy tanár) jelentkezését várjuk.

Jelentkezni 2015. október 25-ig lehet elektronikus formában a www.bod.comunitas.ro honlapján. Hibásan beírt vagy a verseny folyamán megváltoztatott adatok javítását írásban kérhetik a Communitas Alapítvány munkatársaitól a communitas@rmdsz.ro címen.

Benevezési díj: nincs.

A vetélkedő eseménynaptára:

A verseny 3+2 fordulóból áll:

Első forduló: 2015. október 26–2015. november 29.

Második forduló: 2015. november 30–2016. január 15.

Harmadik forduló: 2016. január 18–2016. február 21.

Az 1–3. forduló összesített eredményeinek közzététele: 2016. március 15.

Elődöntő: 2016. április 8–17.

Döntő: 2016. május 7–14.

Részletek a www.bod.comunitas.ro honlapon

A Székelyföldi Tehetségsegítő Tanács (SZTT) pályázati kiírása általános és középiskolás diákoknak

A Székelyföldi Tehetségsegítő Tanács (SZTT) pályázati kiírása általános és középiskolás diákoknak, valamint egyetemistáknak a 2015. november 7–2016. április 4. közötti időszakra.

A pályamunkák témája:

1. Az én falum/városom, pályázat általános iskolásoknak: Helytörténeti, néprajzi gyűjtés/kutatás 5 fős (4 gyermek és 1 felnőtt) csoportoknak.

2. Forrás-kincsünk, pályázat 7–11. osztályos diákoknak: Helyi/környékbeli vízforrás(ok) feltérképezése és rendbe-tele, a munka népszerűsítése a helyi közösségben.

3. Magyar Athenas 250, interdiszciplináris vetélkedő 9–12. osztályos diákoknak:

A játékos feladatok különböző tudományterületekhez és elsősorban székelyföldi neves személyiségekhez (tudósok, feltalálók, híres utazók, történészek, botanikusok, írók, képzőművészek stb.) kapcsolódnak. A megoldások az információszerezés mellett az információk közötti összefüggések felismerését igénylik.

4. Székelyföld teleobjektíven keresztül, fotópályázat 5–12. osztályos diákoknak, valamint egyetemistáknak:

Székelyföld bemutatása a fényképezőgép objektívjén keresztül, fotó/fotósorozat vagy album formájában.

5. Székfoglaló játékpályázat 5-12. osztályos diákoknak, valamint egyetemistáknak:

Székelyföldhöz vagy a székelységhez kapcsolódó interaktív/digitális játék vagy kvíz online vagy offline formátumban.

A pályázatokat az SZTT címére kell küldeni postán vagy elektronikus formában:

Postacím: Asociația pentru Ocrotirea Talentelor din Ținutul Secuiesc, 520014 Sf. Gheorghe str. Bisericii nr. 1A jud. Covasna.

E-mail: sztt@tehetsegpont.ro

A pályázati leírás és bővebb információ elérhető a tanács weboldalán (www.tehetsegpont.ro) a pályázatok menüpontban: <http://tehetsegpont.ro/index.php/palyazatok-oesztoendijak-programok>

A sikeresen pályázók értékes könyvjutalmat és nyári táborozást nyerhetnek, valamint bemutatkozhatnak a székelyföldi tehetségein.

Minden pályázó diáknak és csapatnak örömteli munkát, eredményes együttműködést kívánunk!

Stabilitást kér a tanügyben az RMDSZ

Az oktatási rendszernek elsősorban stabilitásra és kiszámítható, jól kidolgozott költségvetés-tervezetre, a hatályos törvények alkalmazására és decentralizációra van szüksége – jelentette ki Szabó Ödön, az RMDSZ Bihar megyei képviselője a parlament plénumban elhangzott felszólalásában. Elmondta: a törvénykezés, az intézményrendszerek és a tanügyben dolgozó humán erőforrás stabilitása a legfontosabb az oktatási rendszerben. „Elfogadhatatlan a törvények, módszertanok folyamatos módosítása, hiszen ezáltal ingatag, követhetetlen lesz az oktatási rendszer. Stabil törvényi keret kell, amely ne az épp aktuális miniszter meglátásai szerint alakuljon – fogalmazott Szabó Ödön. – Az oktatási intézményeken belüli folyamatos átszervezések sem előnyösek, valamint a tanfelügyelők, igazgatók, pedagógusok és a személyzet folyamatos cserélődése is az oktatási rendszer összevisszaságára mutat rá.” A Bihar megyei politikus a kiszámítható források, valamint a pontos költségvetés kidolgozásának fontosságára is felhívta a tárcavezető figyelmét. „Pontosan kell tudni, hogy egy-egy oktatási intézmény mekkora keretből gazdálkodhat. A fejkvótát hozzá kell igazítani a növekvő költségekhez, hiszen egyre nehezebb a jelenlegi normatív támogatásból fenntartani iskoláinkat. Ott, ahol létszám alatti osztályok működnek, egyszerűen nem tudják fedezni a költségeket a jelenlegi rendszerben. A normatív támogatás nem fedezi a személyzeti és működési kiadásokat. Kiszámítható, tervezhető és nagyobb költségvetési keretre van szüksége a tanügynek” – jelentette ki a képviselő, aki nehezményezte, hogy bizonyos településeken a kormány vagy a szakminiszter változásának következtében az elindított beruházásokat nem fejezték be. „Ezeket a beruházásokat be kell fejezni függetlenül attól, hogy ki van kormányon. Mert a különböző kormányzati programokba foglalt épületbővítések, az új iskolák, óvodák építése nem állhat le a kormányváltással. Amennyiben nem találnak erre megoldást, akkor a már elköltött pénzek is kárba vesznek” – tette hozzá a képviselőházi oktatási szaktanács RMDSZ-es

tagja, aki a felelős tisztségekben lévő tanügyi alkalmazottak bérének növelését is elengedhetetlennek tekinti.

A diákok kis hányada nem jár hittanra

A tanintézetekre bízta az oktatási minisztérium, hogy miként oldják meg azoknak a diákoknak a foglalkoztatását, akik nem szeretnék részt venni a hittanórákon. Király András államtitkár elmondta, tavaly országos szinten a diákok mindössze 8 százaléka nem nyújtott be nyilatkozatot az iskolákban, hogy részt venne a vallásórákon, ez iskolánként mindössze néhány gyereket jelent, és idén sem számítanak drasztikus változásra. Sorin Cîmpeanu oktatási miniszter arról beszélt, hogy az eddigi jelzések szerint idén is 8 százalék körül marad az arány. Király András elmondta, éppen az alacsony diáklétszám miatt mondott le a minisztérium arról a tervéről, hogy a hittanórákra nem járó gyerekeknek bevezetnek egy új tantárgyat, például etikát. Emlékeztetett, hogy az alkotmánybírók döntése megváltoztatta az oktatási törvényt, azoknak kellett tavaly kérést benyújtaniuk, akik igényelték a vallásoktatást. A minisztérium álláspontja szerint azonban ezeket a kéréseket nem kell minden tanév elején újra leadni. A diákok előkészítő osztályba beiratkoznak az iskolába, és ezt nem kell minden tanévben újra megismételni, viszont jelezniük kell, ha változott a döntésük, és már nem akarnak részt venni a vallásórákon. Az Országos Diáktanács (CNE) és a konstancai diákegyesület eközben közleményben hívta fel a figyelmet, hogy azoknak a tanulóknak, akik betöltötték 14. életévüket, maguk kellene eldönteniük, akarnak-e járni hittanóra-ra, vagy sem.

Jubileum a Kolozsvári Református Kollégiumban

Újraindításának 25. évfordulóját ünnepelte október 11-én a Kolozsvári Református Kollégium, Erdély egyik legnagyobb múltú iskolája. Kató Béla püspök a Farkas utcai református templomban tartott hálaadó istentiszteleten emlékeztetett, hogy a kommunista diktatúra idején betiltott egyházi iskolák közül a kolozsvári református kollégium volt az első, amelyik újraindult. Ehhez a néhai Csiha Kálmán püspök állhata-

tossága kellett, hangsúlyozta Kató Béla. A püspök úgy vélte, hogy Európát nem a muszlim bevándorlás fenyegeti, az igazi veszély bennünk, európaiakban van. Hangsúlyozta, hogy a keresztyén újjászületés az egyetlen esély Európa megerősödésére. Hoppál Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának a kultúráért felelős államtitkára köszöntőjében kiemelte: a kollégium egykori diákjai elmentek tanulni Európa egyetemére, de visszatértek szülőföldjükre a népüket szolgálni, tudásukat a hazájukban kamatoztatták. Hozzátette: Magyarország kormánya minden segítséget megad ahhoz, hogy a szülőföldön való megmaradásban segítse az erdélyi fiatalokat. A hálaadó istentisztelet után avatták fel az iskola sportpályáját, amelyet a nemzeti fejlesztési minisztérium támogatásával újítottak fel. A Kolozsvári Református Kollégium 1990-ben egy külvárosi román tannyelvű iskola termeiben kezdett újraműködni. Az ingatlan-visszaszolgáltatás után 2002-ben költözhetett be az 1801-ben épült Farkas utcai öreg épületébe, az iskola 1902-ben átadott új épületét és tornacsarnokát az egyháznak nem sikerült visszaszereznie. Ebben az egyik legrangosabb kolozsvári román nyelvű iskola működik. A Kolozsvári Református Kollégiumnak jelenleg 750 diákja van, jelentős részük Erdély más vidékeiről származik.

Románoktatás idegennyelvként: csak fokozatosan

A tanítók leleményességére van bízva, hogy az elemi osztályos magyar gyerekeknek az új tanterv értelmében idegen nyelvként oktassák a románt – az új tantervet fokozatosan vezetik be, a tankönyvek késnek, a pedagógusok pedig az átállás folytonosságáért aggódnak. Király András államtitkár elmondta, hogy a minisztérium kisebbségügyi igazgatósága kidolgozta a magyar tannyelvű iskoláknak a specifikus románoktatás tantervét: az előkészítő osztálytól a 12. osztályig elkészült minden évfolyam számára. A szakpolitikus ugyanakkor emlékeztetett, hogy a minisztérium úgy döntött, az új tantervet a magyar gyerekek románitanításában is az oktatásban fokozatosan megvalósuló reformmal párhuzamosan vezeti be. Eddig az előkészítők, az elsősök és

a másodikosok tanulhatták új tanterv szerint a román nyelvet, az új tanévtől a harmadikosok számára is változik a módszertan, majd a jövő tanévtől a negyedikesek tanulhatják az új tanterv alapján az állam nyelvét. A 2017/2018-as tanévben az ötödikes és a kilencedikes osztályokban lépnek életbe a reformok. Király András szerint a specifikus tantervek készen vannak, ám ezeket minden évben jóvá kell hagyassa a minisztérium kisebbségügyi oktatásért felelős osztálya a neveléstudományi intézettel. Ezen a téren idén előrelépés történt, mert már a jövő tanévben életbe lépő negyedikes tantervet is jóváhagyták, így a tanítók előre tudnak tervezni. Az oktatási minisztérium véglegesítette eközben azoknak a tankönyveknek a jegyzékét, amelyekre a megváltozott tanterv miatt szükség lesz. Eddig azonban csak az első osztályosoknak van a kezében olyan tankönyv, amelyből idegen nyelvként tanulhatják a román.

Külhoni köznevelési programokat támogat az Emmi

Mintegy 80 millió forintot fordít a külhoni magyar nyelvű köznevelés megerősítését célzó programokra ebben a tanévben a budapesti Emberi Erőforrások Minisztériuma (Emmi). A tárca köznevelésért felelős államtitkára a napokban hozott döntést öt, az Emmi és a Balassi Intézet által közösen meghirdetett pályázatról; a 78,5 millió forintos összerak csaknem harmadát, közel 25 millió forintot erdélyi magyar szervezetek, oktatási intézmények nyerték el. A szülőföldön megrendezésre kerülő évközi pedagógus-továbbképzések megszervezésének támogatására kiírt meghívásos pályázaton 13 szervezet kapott összesen 21 millió forintos támogatást, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) 7,1 milliót. A Kárpát-medencében és a nyugati szórványban a helyi igények szerint megírt tankönyvek, kiegészítő kiadványok, szakfolyóiratok, online folyóiratok, tantervek előkészítésére, kiadására kiírt meghívásos pályázaton kilenc szervezet részesült összesen 20, közülük az RMPSZ 5,7 millió forintban. A Magyarországgal szomszédos államok területén a magyar anyanyelv fejlesztése céljából megrendezendő anyanyelvi szaktáborok támoga-

tására kiírt nyílt közoktatási pályázatra 68 pályázat érkezett. Ebből 58 pályázó részesült összesen 16 millió forintos támogatásban, míg az úgynevezett nyugati – kizárólag európai – szórványterületen szervezett táborok költségein három szervezet osztozott a 2 millió forintos támogatásban. Ebben a kategóriában 24 erdélyi szervezet, alapítvány kapott finanszírozást, köztük például a Teleki-Szováta Alapítvány történelmi, környezetvédelmi, helyismereti, valamint faragótáborra összesen 1,2 milliót. Az anyanyelven zajló tanulmányi versenyek lebonyolítására meghirdetett pályázatra a 97 pályázó közül 74 szervezet kapott támogatást a rendelkezésre álló 19,5 millió forintos keretből a programok megvalósításához. A sikeresen pályázó 19 erdélyi szervezet közül a vágási Márton Áron Egyesület fizikaverseny, a temesvári Bartók Béla Alapítvány az Erdélyi Magyar Matematikaverseny temesvári országos döntőjének, míg a kolozsvári EmpirX Egyesület a Mindennapok Fizikája csapatverseny megszervezésére kapott egyenként 400 ezer forintot.

Megépült a háromkúti iskola

Határokon átvívelő összefogással épült meg a háromkúti iskola, így a frissen elkészült épületben kezdhették meg az új tanévet a gyimesi település kisiskolásai és óvodásai. Imre Anna tanítónő rossz álmoknak nevezte az elmúlt éveket, amikor előbb az árvíz rongálta meg a régi iskolát, majd tűzvészben égett porrá az épület. Elhangzott, az utóbbi három évben egy magánlakásban zajlott az oktatás, közben keresték a megoldást az új iskola létesítéséhez. A szükséges anyagiakat a határokon átvívelő összefogás teremtette meg, szerte a nagyvilágból segítettek a háromkúti magyar oktatás jövőjét. Imre Anna kifejtette, az új iskola építése 260 ezer lejbe került, három osztályterem és két fürdőhelyiség található benne. Az építkezést számos intézmény, cég és magánszemély támogatta, ugyanakkor jelentős mennyiségű tárgyi felajánlás érkezett és felbecsülhetetlen a helyiek által nyújtott segítség is. A Bethlen Gábor Alap 8,5 millió forinttal járult hozzá az iskola létrejöttéhez. Még van munka, jegyezte meg a tanítónő, aki jól felszerelt játszótérrel ellátott, rendezett

udvart álmódott az iskola köré. „Ennek a közösségnek van jövője. Ez megmutatkozik a gyermeklétszámban is: a 180 lélekszámú közösségből 22 gyermek. Iskola nélkül elkallódnának. Nagyon fontos, hogy iskolába járhatnak, magyarul tanulhatnak” – hangsúlyozta Imre Anna. Az ünnepségen jelen lévő Kövér László kifejtette: a kis lélekszámmal, de nagy lélekkel rendelkező Háromkút igazi európai határtelepülés. „Nemcsak két megye, Hargita és Neamt, nemcsak két országrész, Erdély és Moldva, nemcsak két nemzet, a magyar és a román közösség etnikai határán, hanem az élhető és élhetetlen, az önmagát vállaló és az önmagát feladó európai világ jelképes határának jó oldalán, vagyis az élet oldalán fekszik” – jelentette ki az Országgyűlés elnöke.

Pedagógusokat és diákokat díjazott az RMPSZ

Október 10-én a szováti Teleki Oktatási Központban adták át a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) díjait a kiemelkedő eredményeket elért diákoknak, pedagógusoknak. A szervezet évente elismerésben részesíti a kiemelkedő tanulmányi eredményeket elért diákokat, valamint két évente a felelősségteljes oktató-nevelő munka mellett közéleti tevékenységet is kifejtő pedagógusokat. Az RMPSZ megyei és körzeti elnökeinek javaslata alapján Ezüstgyopár életműdíjban részesíti a pálya végéhez közeledő pedagógusokat, akik több évtizedes oktató-nevelő munkájukkal lelkiismeretesen szolgálták a romániai magyar közoktatást, életpályájuk példaértékű, munkásságuk, alkotásuk maradandóan értékműtató. A díj emlékéremből és díszoklevélből áll, idén 49 pedagógus vehette át. A megye legjobb 9–12. osztályos tanulója címre, azaz a Mákvirág-díjra azon középiskolás diákok pályázhattak, akik kiemelkedő eredményeket értek el tantárgyversenyeken, kulturális és sportrendezvények díjazottjai, valamint példás magatartású tanulók. A Bolyai Farkas, illetve Kós Károly-díjakkal a matematika, illetve a magyar nyelv és irodalom, valamint az anyanyelvápolás terén kiemelkedő eredményeket elért erdélyi magyar diákokat részesítik elismerésben.

P. M.